XXVI ANUL XXVI

NR. 11—12 NOEMVRIE—DECEMVRIE 1936

REVISTA TEOLOGICĂ

REDACŢIA ADMINISTRAŢIA

SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ ANDREIANĂ

REVISTA TEOLOGICĂ

APARE LUNAR

SUB PATRONAJUL I. P. S. MITROPOLIT NICOLAE

ABONAMENTUL PE UN AN: 260 LEI.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:

ACADEMIA TEOLOGICĂ, SIBIU, STRADA MITROPOLIEI 24—28

ÎN ACEST NUMĂR:

Anul XXVI Nov.—Dec. 1936 Nr. 11—12

REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIAŢA BISERICEASCĂ

Redactor: Prof. GRIGORIE T. MARCU

NAŞTEREA DOMNULUI

De TR. SCOROBEŢ
Consilier arhiepiscopesc

Crăciunul se repetă an de an în acelaş cadru sublim cu Pruncul Divin în Peştera din Vifleem, încunjurat de grupuri cucernice în adoraţiune: Iosif şi Maria, Sfânta Maică, Păstorii şi Magii dela Răsărit, reprezentând ordinea de jos; cu cetele îngereşti în văzduh: veşnicele clopote din Vifleem, solia Ingerului şi Steaua Magilor, — din ordinea de sus, slăvind pe Celce e Lumină din Lumină, puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu, Stăpânul Păcii, Mântuitorul lumii din robia păcatului şi a morţii.

In centrul Crăciunului stă Isus Hristos. Fără Hristos Crăciunul nu are înţeles. Ar fi negaţia şi contradicţia a tot ce implică acest nume.

Crăciunul divin e praznicul creştinesc cel mai popular care apelează la totalitatea instinctelor firii omeneşti. El stârneşte cele mai profunde şi mai variate manifestări ale afecţiunii omeneşti şi ale aspiraţiunilor noastre. Dar nici afecţiunile şi nici aspiraţiunile omeneşti nu urmează ca ele să fie ancorate esclusiv în religie.

De aceea Crăciunul şi prăznuirea lui nu se ridică pretutindenea şi totdeauna în sferele de slavă ale lui Isus Hristos. Crăciunul religios derivă din intrarea personală în istorie a lui Dumnezeu. Isus Hristos, Fiul cel veşnic al Tatălui s'a pogorât în orizontul omenesc. E cea mai sublimă acţiune a Dumnezeirii. Supranaturalul pogorît vizibil în natural. Cuvântul Tatălui s'a sălăşluit în trup omenesc.

Nu e Teofanie ci Intrupare. Chipul Tatălui, Cel-Unul-născut, plin de har şi de adevăr devine Fiul Mariei, pe care pentru aceasta toate generaţiile o vor binecuvânta.

Dumnezeirea luând vălurile fiinţei omeneşti ne-a dat dovada supremă a iubirii Sale faţă de om şi dovada preţuirei Creatorului faţă de creaturile Sale.

Pentru aceasta prăznueşte Biserica Crăciunul. Fără aceasta toată sublimitatea Crăciunului ar fi neînţeleasă. Teologia Crăciuniului e doctrina dumnezeirii lui Isus Hristos. De aici porneşte Evanghelia mântuirii şi în aceasta stă rostul Bisericii lui Isus Hristos.

Sfinţii Evanghelişti dela acest adevăr pornesc, fiecare în felul său aşternând peatră cu peatră argumentele teologiei Intrupării.

Sfântul Evanghelist Marcu, codificatorul propoveduirii Sfântului Petru, reconstrueşte personalitatea divină a Mântuitorului din faptele şi caracterul Lui, înfăţişându-ne în Isus Hristos exemplarul omului desăvârşit.

Sfântul Evanghelist Matei desleagă dificultăţile intelectuale ale celui ce vrea să descifreze lecţiile lui Dumnezeu în istorie şi în făgăduinţele încredinţate poporului ales. Evanghelistul Matei înfăţişează pe Isus Hristos ca realizatorul desăvârşit al dumnezeeştilor proorocii despre Impărăţia Cerului.

Acest Evanghelist ne-a dat argumentul istoric al Intrupării.

Sfântul Evanghelist Luca rezolvă dificultăţile morale ale omului bântuit de păcate, pentru care Mântuitorul Hristos e unica scăpare. Evanghelia dela Luca constitue argumentul moral al Intrupării.

Sfântul Evanghelist Ioan prezintă Intruparea Domnului din punct de vedere filosofic. O filosofie e necesară fiecărui creştin luminat, ca să ajungă cu spiritul său la o „teorie" sau viziune, la o concepţie despre lumea lucrurilor şi a experienţelor, prin care să fie în stare a interpreta fenomenele din ea ca părţi dintr'un întreg şi expresii ale unui scop suprem, la care el însuşi e chemat să colaboreze cu voinţa şi cu inteligenţa sa.

Filosofia Logosului ne-o dă sfântul Ioan.

In fine, din scrisorile Sfântului Apostol Pavel se desprinde argumentul psihologic al Intrupării, pentru acei oameni în luptă cu ei înşişi, pentru a descoperi că Isus Hristos e singurul, căruia să-I slujească pentrucă a realizat împăcarea şi unirea omului cu Dumnezeu.

Teologia Crăciunului e unică în toate religiile.

Unele religii au încercat să divinizeze omul.

Dumnezeu şi omul nu pot fi uniţi ridicând pe om pe treaptă dumnezeească.

Dar Crăciunul ne arată că Dumnezeul cel veşnic a trimis în lume pe Fiul Său. Tatăl veşnic pe Fiul Său veşnic. Carele a existat mai înainte de veci întru mărirea Tatălui, şi fiind în stăpânirea atributelor dumnezeirii, a intrat în istorie ca Dumnezeu adevărat şi om adevărat. Fiul Mariei nu este o persoană iar fiul lui Dumnezeu altă persoană. Unirea lui Dumnezeu cu omul s'a consumat în Persoana lui Isus Hristos, devenind Fiul omului şi Fiul lui Dumnezeu. Aceasta este religia Intrupării, pe care o prăznuim la Crăciun.

Teologia Crăciunului e atât de sublimă, încât cuvintele omeneşti nu pot exprima slava Intrupării.

Tăcerea noastră exprimă cea mai sinceră elocvenţă, când îngenunchem în faţa Pruncului din Vifleem şi ne prosternem fără şoapte în cucernică adoraţiune.

TR. SCOROBEŢ

SĂRBĂTOAREA NAŞTERII DOMNULUI

SCURTĂ ÎNCERCARE DE STUDIU ISTORIC [1]

De Pr. V. GH. SIBIESCU
profesor

Intre sărbătorile mari Naşterea Domnului este cea mai veche, ce pare a fi propriu creştină, căci celelalte, ca Paştile şi Rusaliile, existau şi la Ebrei, desigur cu altă însemnătate.

Această sărbătoare nu s'a introdus însă în calendar, dela începutul bisericii, ca oficială şi aparte, căci „liturghia primitivă este toată concentrată în jurul morţii şi învierii Domnului".[2] Dealtfel nici nu se putea vorbi atunci de un calendar strict aranjat ca cel de azi. Numai prin secolul al IV-lea se întâlneşte, la Roma, sărbătoarea Naşterii Domnului, la 25 Decemvrie. In Orient ea s'a sărbătorit multă vreme la 6 Ianuarie, sub numele de Epifanie. Dar spre sfârşitul secolului al IV-lea şi începutul celui al V-lea se ajunge şi în Orient la data de 25 Decemvrie,[3] iar Epifania rămâne sărbătoare a Botezului Domnului.

Stabilirea acestei sărbători în timpul discuţiilor cristologice, va fi făcut să pătrundă credinţa ortodoxă a sinoadelor de la Niceia, Efes şi Calcedon.[4]

[1] Bibliografie: L. Duchesne: Les origines du Culte chrétien, Paris 1908; E. Vacandard: Etudes de Critique et d'Histoire religieuse, III-ème série, II ed. Paris 1912; D. Bernard Botte, O. S. B. Les origines de la Nöel et de l'Epiphanie, Etude historique. Louvain, 1932; August Hollard art: Les origines de la fête de Nöel, in Revue d'Histoire et de la Philosophie religieuses, Mai — Juin 1931.

I. Bricout: art. Nöel in Dictionnaire de connaissances religieuses; L'abbé Martigny: Dictionnaire des antiquités chrétiennes — art. Fêtes.

In privinţa isvoarelor patristice menţionăm omiliile Sf. Ioan Chrisostom, Grigorie de Nazianz, Grigorie de Nisa, Pavel de Emesa etc. asupra Naşterii Domnului, in Patrologia greacă, ed. J. Migne. (prescurtat P. G.)

[2] Vacandard op. cit. pag. 5.

[3] La Constantinopole şi in Asia mică către anul 380; la Antiohia către 386; in Egipt şi Palestina către 430. Cf. Bernard Botte op. cit. pag. 50.

[4] Cf. B. Botte op. cit. p. 86.

Intrucât socotim de folos o scurtă privire istorică asupra fixării în cadrele anului liturgic a sărbătorii Naşterii Domnului, o încercăm în rândurile ce urmează, dându-ne seama de greutatea ce vom întâmpina din cauza puţinelor şi neclarelor informaţii, ce le găsim în literatura veche creştină asupra acestei chestiuni.

* * *

Până în sec. IV nu avem documente serioase în ce priveşte sărbătoarea Naşterii Domnului precum şi timpul când cădea. De aci s'ar putea deduce că pe primii creştini nu i-a interesat atât de mult aniversarea Naşterii Domnului. După un autor protestant,[1] după mentalitatea primitivă era ruşinos pentru un zeu ca să i se serbeze ziua naşterii. Deci ar fi fost o mare înjosire ca creştinii să serbeze ziua naşterii lui Isus, Dumnezeu adevărat. Acest lucru îl făceau numai păgânii, de care Arnobiu, pe la 296, îşi bate joc, zicând că este nedemn pentru un zeu să ia naştere numai dela o zi anumită. Tot aşa şi Clement Alexandrinul ia în râs pe ceice caută ziua şi anul naşterii Domnului.[2]

Dar această mentalitate începu să dispară. Pietatea creştină simţia nevoia ca să aşeze printre aniversările liturgice toate actele din viaţa Mântuitorului. Astfel Naşterea Domnului nu se va mai socoti nici o înjosire şi nici o imitare după aniversările zeilor păgâni. Ea avea cu totul alt sens în economia mântuirii. Era piatra fundamentală în nouile perspective ale omenirii; ceva real şi adevărat în conştiinţa şi credinţa tuturor. La aceasta a contribuit, poate, în mare măsură, şi teologia creştină, ce începuse a înmuguri şi creşte pe alocurea. Această teologie reuşi să facă accesibilă mentalităţii creştine primitive, ce trăia mai mult sub emoţiile pe care le provoca evocarea Patimilor, Morţii şi Invierii Domnului — înţelegerea metafizică şi acceptarea, ca reală şi potrivită cu sublimitatea divină a lui Hristos, a expresiei ioanice: ὁ λόγος σάρξ ἐγένετο.[3] In felul acesta Naşterea Domnului trebuia să intre în sfera pietăţii creştine şi ca sărbătoare liturgică.

---

[1] August Hollard art. cit.

[2] Cf. A. Hollard art. cit.

[3] Ev. Ioan cap. I, vers 14.

Când anume s'a introdus această sărbătoare în calendarul bisericesc nu se poate preciza din lipsă de documente serioase. Cartea Pascha Computus [1] vorbeşte, în anul 243, de sărbătoarea Naşterii Domnului ca de ceva stabilit. Ea face o apropiere între întruparea Mântuitorului şi crearea lumii. Inceputul Creaţiei ar fi fost la 25 Martie. A patra zi Dumnezeu a făcut soarele cu care este asemănat Hristos. Deaceia şi Pascha Computus pune Naşterea Domnului la 28 Martie [2] Dar acest document este apocrif.

Dacă ar fi să credem omilia asupra botezului atribuită lui Ipolit de Roma [3] am merge şi mai departe, găsind că sărbătoarea noastră era mai de timpuriu stabilită. Dar, în general, scrierile lui Ipolit sunt interpelate, iar această omilie nu este autentică.[4]

Primul document serios, ce-l posedăm, este dela Chronograful din 354, adică Furius Philocolus. In calendarul său, zis filocolian, în Fasti Consulares scrie: XPC (Hristos) natus est Kal. jan. Iar în Depositio martyrum scrie: VIII Kal. ian. natus Christus in Bethleem Judae.[5] Deci se vede că aniversarea Naşterii Domnului avea loc la 25 Decemvrie în anul 336, când se scrie documentul citat.[6]

In anul 353, în timpul papii Liberiu, sărbătoarea aceasta era stabilită definitiv la Roma şi se serba solemn. Ambrozie al Mediolanului, dând un extras din cuvântarea lui Liberiu la tunderea în monahism a surorii sale Marcelina,[7] ne oferă preţioase referinţe asupra sărbătorii Naşterii Domnului. Ceremonia tunderii în monahism a avut loc în ziua de Crăciun — Salvatori natali — căci papa se adresează tinerei monahii astfel: „vezi cede lume a venit să onoreze ziua naşterii soţului tău! (Isus).[8] Acesta fiind rugat, la nuntă, a

[1] Un apocrif ataşat la sfârşitul scrierilor lui Ciprian. Ediţia Hartel şi P. L. tom. 4.

[2] Botte op. cit. p. 60—61.

[3] Tom. X col. 851—861.

[4] Botte idem p. 32.

[5] Momsen: Monumenta Germaniae historica Auctores antiqui IX, I, 56 după Botte op. cit. p. 52—53 şi Hollard art. cit. p. 267.

[6] cf. şi Hollard idem.

[7] Cf. Botte op. cit. pag. 33—34 şi Hollard op. cit. pag. 267.

[8] De Virginibus XII, I P. L. XVI 231: „...ad natalem sponsi tui".

prefăcut apa în vin [1] şi a înmulţit cele cinci pâini şi doi peşti". [2]

Dacă în acest timp Naşterea Domnului se serba cu atâta fast trebue să concludem că ea a fost neapărat introdusă în calendarul liturgic pe la 336, cum arată calendarul filocolian, sau poate şi mai de vreme. [3] Constituţiile apostolice, scrise prin secolul IV, ne dau şi ele indicaţii despre această sărbătoare în uz şi obligatorie la creştini. In cartea V, Cap. XIII se învită credincioşii ca să celebreze Naşterea Domnului. Servitorii erau lăsaţi liberi, postul sever era interzis. [4]

In ce priveşte stabilirea datei de 25 Decemvrie, Biserica romană n'a avut la îndemână documente, nici în Evanghelii şi nici în literatura creştină, ci numai tradiţia liturgică. Ea a avut latitudinea să facă să coincidă aniversarea Naşterii Domnului cu solstiţiul de iarnă, ceiace nu-i fără importanţă. Poate că şi unele calcule, chiar bizare, au dus la aceasta.

Iată unul: era ideia generală că lumea a fost creiată la 25 Martie şi că Isus, printr'o coincidenţă mistică se găsea în mormânt în această zi. Dar, el a trebuit să petreacă pe pământ un număr rotund de ani, căci fracţiunile sunt imperfecţiuni, ce nu cadrează cu simbolismul numerilor. Atunci zămislirea în pântecele Sf. Fecioare s'a produs tot la 25 Martie. Socotind de aici nouă luni, până la naştere, se ajunge la data de 25 Decembrie. [5] Acest calcul pare interesant, dar el nu se găseşte la nici un scriitor bisericesc. In Omilia la Naşterea Domnului, [6] Sf. Ioan Chrisostom face calculul următor: Zaharia, tatăl Sf. Ioan Botezătorul, mare preot fiind, a făcut intrarea în Sfânta Sfintelor la Sărbătoarea Împăcării, 23 Septemvrie. Elisabeta rămâne însărcinată la

---

[1] Hic est qui rogatus ad nuptias aquam in vinum convertit. Idem.

[2] Hic est qui quinque panibus et duobus piscibus quator millia populi in deserto pavit... ibidem. Ar reeşi după Botte op. cit. pag. 33 şi 37 că se făcea în această zi şi amintirea nunţii din Cana Galileii şi a înmulţirii pâinii şi peştilor, deşi după obiceiul general acestea se aminteau la Epifanie, 6 Ianuarie.

[3] cf. Duchesne op. cit. şi Botte op. cit.

[4] Martigny op. cit. pag. 320.

[5] După Duchesne op. cit. pag. 263.

[6] P. G. 49, col. 365 sq.

25 Septemvrie. Ea era însărcinata de şase luni când îngerul i-a vestit Sfintei Fecioare că va naşte pe Mântuitorul.[1] Deci Bunavestire a fost la 25 Martie, iar de aci, peste nouă luni, la 25 Decemvrie, s'a născut Mântuitorul. Acest calcul pare a fi excelent, mai ales pentru efectul imediat asupra auditorilor, lucru ce-l urmărea Chrisostom, dar este fals în terminii săi, întrucât Zaharia n'a fost mare preot şi intrarea în Sfânta Sfintelor nu-i decât o pură ficţiune.[2]

Data de 25 Decembrie provoacă supoziţiuni mai ales în lagărul criticilor raţionalişti, cari susţin influenţe şi împrumuturi păgâneşti în cultul creştin. Astfel s'a zis de unii că s'a ajuns la data de 25 Decembrie, imitându-se sărbătoarea păgână Saturnalia, cu care sărbătoarea creştină a Naşterii Domnului ar fi coincis.

Se ştie însă că Saturnaliile cădeau între 17 şi 23 şi nu la 25 Decembrie.[3] O altă supoziţiune, dealtfel destul de serioasă, este că creştinii s'au orientat în stabilirea datei de 25 Decembrie după cultul mitraist, unde se serba ziua naşterii soarelui — Dies natalis Solis invicti — cu care era identificat Mithra,[4] la solstiţiul de iarnă, adică la 25 Decemvrie. Chronograful din 354,[5] punând Crăciunul la 25 Decemvrie, îi zice: N(atalis) invicti. Se ştie că mitraismul, religiune misterică, de origină iraniană, ajunsese în secolul al III-lea să facă o puternică concurenţă creştinismului. El câştiga masele populare, atât prin cultul său, cât şi prin deosebita putere de adaptare şi conciliere cu orice religiune. Aceasta-l făcu să devină în sec. III un fel de religiune sincretistă. Mitraismul se răspândi foarte mult în armată din cauza caracterului răsboinic al zeului Mithra, Sol invictus.[6]

Dintr'o tactică, bazată pe psihologia deprinderii, Biserica creştină a respectat unele forme în cari se manifestase, sincer, pietatea omului antic. Poate că tot pentru aceleaşi motive să fi găsit foarte favorabilă data tradiţională de 25

---

[1] Luca I 26—40.

[2] Vacandard op. cit. pag. 12 şi Botte op. cit. pag. 24.

[3] Cf. Botte op. cit. pag. 61 după Hild art. Saturnales în Dictionnaire des antiquités grecques et romaines IV, 1080, par Daremberg et Saglio.

[4] Cf. Fr. Cumont: Les mystères de Mithra, Bruxelles 1913 pag. 173.

[5] Botte op. cit. pag. 63.

[6] După Cumont op. cit. pag. 170 sq.

Decemvrie pentru Naşterea Domnului, în care zi se serba la mitraişti naşterea lui Mithra, a zeului neînvins. Dealtfel ea abătea astfel pietatea credincioşilor dela o sărbătoare fără nici un fundament real, ci numai mitologic şi o îndrepta spre sărbătorirea naşterii lui Isus Hristos, Soarele dreptăţii,[1] cea mai evidentă realitate a credinţii religioase. Se înlocuia astfel Mithra — Sol invictus — zeu mitic şi ficţiune naivă, cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat, Soarele dreptăţii. Creştinii sărbătoreau acum pe Isus Hristos simbolizat prin soare şi nu soarele însăş, ca păgânii.

Desigur că-i foarte greu de a preciza dacă şi până la ce punct Biserica creştină s'a folosit de aceste asemănări formale şi coincidenţe pentru a da o lovitură miraitmului Putem însă să concludem cu Duchesne[2] că în ceeace priveşte data de 25 Decemvrie, coincidenţa lui Sol novus (născut la solstiţiul de iarnă) a putut să exercite o influenţă asupra hotărârilor bisericeşti, cari au intervenit, în mod necesar în această chestiune.

Trebue deci să ţinem seamă de această coincidenţă a Naşterii Domnului cu *Sol novus* de la solstiţiul de iarnă, ce devine la Mitraişti *Dies natalis soli invicti*, când este vorba să studiem istoricul datei de 25 Decemvrie. Totuşi nu se poate vorbi de nici un imprumut în ceremoniile creştine dela Crăciun, făcut dela mitraişti. Sf. Grigorie de Nazianz zice că creştinii sărbătoresc Naşterea Domnului cu alte ceremonii decât ale păgânilor.[3]

* * *

După cum am văzut, în Occident se serba la 25 Decemvrie numai Naşterea Domnului. Dar în Orient aceasta are loc la 6 Ianuarie, odată cu Epifania,[4] care nu se serba la început în Occident, deoarece Calendarul filocolian (Chronograful din 356) n'o menţionează la anul 336.

---

[1] Sol justitiae, Maleachi 4, 2.

[2] Op. cit. p. 265. Botte op. cit. pag. 67 crede că nu numai că nu se poate nega influenţa lui Sol novus, ci trebue s'o şi luăm în consideraţiune.

[3] Omilia 38 P. G. tom XXXVI, col. 315.

[4] Totuşi la Antiohia, în timpul lui Ioan Crisostom, se serbează deosebit, căci el are o omilie şi pentru Epifanie P. G. XLIX, 363.

In Orient Epifania s'a serbat de timpuriu [1].

Clement Alexandrinul [2] zice că Vasilidienii serbau în această zi botezul Domnului.

In secolul al IV-lea, în actele Sf. Filip din Tracia [3] pe la 304 se menţionează Epifania. Devenită sărbătoare generală în Orient, ea trece şi în Occident pe la sfârşitul sec. IV, căci Arcadiu şi Honoriu o declară ca sărbătoare obligatorie.

La Epifania se serba, cum am văzut, Intruparea Domnului (Naşterea), Nunta din Cana Galileii şi mai apoi şi Botezul Domnului. Pe bună dreptate zice Vacandard [4], că numai printr'o aglomeraţie de amintiri se celebrau mai multe sărbători în aceeaş zi. Şi tot el crede că e posibil şi faptul ca Orientalii, ţinând seamă de ceea ce spune Luca 3, 23 că Isus avea la Botez ca la 30 de ani, să fi calculat în cifre rotunde şi pentru aceasta să fi pus Naşterea Domnului la 6 Ianuarie. [5]

Nu trebue însă să pierdem din vedere faptul că în primele secole ale bisericii creştine nu se poate vorbi de un calendar în ordinea strictă a celui de azi. Aşa că lesne se puteau împreuna două sărbători, cum ar fi cazul nostru.

Orice ar fi, spre sfârşitul secolului al IV-lea găsim şi în Orient o zi deosebită pentru sărbătorirea Naşterii Domnului, Sf. Grigorie de Nazianz, în Omilia asupra Crăciunului, [6]

[1] Botte op, cit, pag. 82—83 emite următoarea ipoteză: Epifania a fost în Orient, la început, sărbătoarea Intrupării, a Naşterii şi a înlocuit o sărbătoare a naşterii unui zeu, identificat cu soarele. De aci este probabil să se fi inspirat şi la Roma pentru stabilirea unei sărbători a Naşterii Domnului la 25 Decemvrie, după cum am văzut.

Pe încetul însă s'a alipit la amintirea Naşterii cea a Botezului Domnului, adăogându-se sfinţirea apelor. Aşa că atunci când se ajunse să se serbeze Naşterea Domnului la 5 Decemvrie, Epifania dela 6 Ianuarie a rămas numai pentru amintirea Botezului, căci este contra documentelor rămase a admite o sărbătoare primitivă a Botezului Domnului.

[2] Τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἑορτάζουσι, Stromata I21 P. G. VIII col. 885—888. S'ar părea că serbarea Botezului la Epifanie a fost şi o influenţă eretică.

[3] Acta Sanctorum IX, 545 după Botte op. cit., pag. 26.

[4] Op. cit. Pag. 21.

[5] Idem.

[6] P. G. tom XXXVI, col. 315.

zice că aceasta este sărbătoarea pe care o țineau creștinii atunci: Venirea lui Dumnezeu în lume, ca cei cari-L primesc să se schimbe, nimicind pe omul cel vechiu și primind pe cel nou. Aceasta este ceva recent la Constantinopol, căci el se socotește ca cel care o stabilește,[1] pe la anul 380.[2]

Sf. Grigorie de Nisa ne relatează și el că pe la 380 sărbătoarea Nașterii era respectată, aparte, în Capadocia. In omilia asupra Epifaniei el zice că Hristos este născut de câteva zile, (desigur 25 Decemvrie), astăzi se botează.[3] La fel și în discursul funebru la moartea Sf. Vasile el socotește Teofania (care pentru el este Crăciunul) mai presus de toate sărbătorile.[4]

Sf. Ioan Chrisostom, în discursul panegiric la Sf. Filogon,[5] în ziua de 20 Decemvrie 386, la Antiohia, invită auditorii săi peste 5 zile la sărbătoarea Nașterii Domnului, care este cea mai majestoasă dintre toate.[6] El declară altădată că de mult dorea această zi.[7] Ea fusese introdusă recent la Antiohia.[8] Era nevoe să se insiste asupra ei. — Chrisostom o stabilește definitiv, căci la apelul său credincioșii vin în număr neobișnuit de mare.

In Egipt, deși la început Nașterea se serba odată cu Epifania, la 6 Ianuarie, se ajunse cu vremea să se separe. Pe la anul 430 Nașterea Domnului se serba, la Alexandria, la 25 Decemvrie, deosebit de Epifanie, căci episcopul Pavel de Emesa predică Duminecă 25 Decemvrie 430, în fața Sf. Chiril al Alexandriei.[9] Din predica sa reese că în această zi era Crăciunul.[10]

---

[1] ὁ ἔξαρχος P. G. XXXVI, 340. Cf. și Botte op. cit. pag. 28

[2] Sf. Grigore de Nazianz numește Crăciunul Θεοφάνια sau Γενέθλια Cf. Botte idem.

[3] P. G. XLVI, 578 și Botte op. cit. pag. 29.

[4] Idem col. 789. [5] P. G. XLIX, 752.

[6] Πασῶν τῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη.

[7] ...πάλαι ταύτην ἐπεθύμουν ἐγὼ τὴν ἡμέραν ἰδεῖν P. G. XLIX, 351, Omilia asupra Nașterii.

[8] ...ὅτι νέα ἐστιν καὶ πρόσφατος καὶ νῦν εἰσενήνεκται P. G. XLIX, 352. Botte op. cit. pag. 23–24, crede că la Antiohia s'a introdus sărbătoarea Nașterii aparte chiar în anul când Chrisostom ține Omilia sa.

[9] P. G. LXXVII, col 1432. A se vedea și Botte op. cit. pag. 12 și Duchesne op. cit. pag. 273.

[10] Cf. Duchesne, loc. cit.

După exemplul Egiptenilor s'a ajuns şi la Ierusalim la data de 25 Decemvrie pentru sărbătorirea Naşterii. Chrisostom ne relatează că episcopul ierusalimitean Juvenal a stabilit data de 25 Decemvrie, după exemplul Sf. Chiril al al Alexandriei.[1]

Dar şi în Palestina ca şi în Egipt se semnalează cu mult mai înainte data de 20 Maiu pentru Crăciun.[2]

Data de 25 Decembrie pare că n'a rezistat mult. Cosma Indicoplevtul, prin secolul VI, ne relatează că Ierusalimitenii erau singurii creştini, pe atunci, cari nu serbau Naşterea la 25 Decemvrie, ci „urmând tradiţia evanghelistului Luca cap. 3, o serbau la Epifanie.[3] Dar atunci, zice acelaş Cosma, este ziua Botezului şi Biserica, dela început, n'a sărbătorit în aceeaşi zi (?). Noi (cei din Egipt) nu serbăm patimile şi învierea în aceeaşi zi. Tot aşa nici Epifamia şi Naşterea, ci după 12 zile.[4]

Relatările lui Cosma Indicoplevtul sunt destul de precise pentru a arăta deosebirea, ce s'a ajuns să se facă, în ce priveşte timpul, între Epifanie şi Naştere. Cazul dela Ierusalim este izolat şi regretabil. Totuşi s'a ajuns şi aici să se serbeze Crăciunul, deosebit, prin intervenţia împăratului Iustin II (565—578) care îl impune definitiv la Ierusalim.[5] Faptul este atestat şi de patriarhul Sofronie în secolul VII.[6]

Bisericile armeniene din Mesopotamia nu adoptară sărbătoarea Crăciunul separată de Epifanie decât prin sec. XIV, iar monofiziţii armenieni serbează şi astăzi Naşterea Domnului la 6 Ianuarie.[7]

Cu excepţia acestora din urmă, creştinii sărbătoresc astăzi Naşterea Domnului la 25 Decemvrie, deosebit de Epifanie, care se serbează la 6 Ianuarie şi care la noi ortodocşii aminteşte Botezul Domnului şi sfinţirea apelor.

*
* *

1 Cf. Duchesne op. cit. pag. 273.
2 Cf. Botte op. cit. pag. 16—17.
3 P. G. tom. 88, col. 197: ...τοῖς Ἐπιφανίοις ποιοῦσι τὴν γένναν...
4 Idem.
5 Cf. Nichifor Calist P. G. 147, 272.
6 P. G. 87, 3361 şi Botte op. cit. pag. 21.
7 După Duchesne op. cit. pag. 293.

In Orient ca şi în Occident serviciul divin s'a amplificat din ce în ce, până ce a ajuns să capete o măreţie neîntrecută prin frumuseţea imnelor dedicate Naşterii Domnului. Câtă simţire creştină, câtă pietate, cât impuls de adoraţie nu respiră catavasiile ortodoxe dela Crăciun! „Hristos se naşte măriţi-L" exprimă cel mai sublim şi sfânt îndemn de adorare a divinului Mântuitor, Soare al dreptăţii! La început, la Ierusalim, Crăciunul se serba cu un fast deosebit de impunător. Mai întâiu avea loc un serviciu religios la Betleem, în biserica păstorilor. Se cânta Slava, bucăţi din Psalmi şi proorocul Isaia; Evanghelia dela Luca cap. 2 vers 8—20. La grota Naşterii urma serviciul de seară cu evanghelia după Mateiu cap. I vers 18—25. Apoi la miezul nopţii se cântau tropare şi se citia evanghelia dela Luca cap. 2 vers 1—17, după care se pornea în procesiune la Ierusalim, unde se oficia, la ziuă, Liturghia Euharistică, la care se cetia evanghelia dela Matei cap. 2 vers 1—23.[1]

Serviciul divin dela Crăciun păstrează, dacă nu forma, cel puţin sensul mistic al acestei procesiuni. In tradiţia populară sărbătoarea Naşterii Domnului este însoţită de o mulţime de datini, ce diferă dela popor la popor, unele resturi păgâne, altele produse ale imaginaţiei creştine.

Aprinderea de focuri, pomul de Crăciun, în Occident, Moş ajunul şi Colindele la noi înconjoară această sărbătoare cu o aşa aureolă, încât o face cea mai plăcută şi mai populară sărbătoare creştină.

Preotul VASILE GH. SIBIESCU

[1] Cf. Botte op. cit. pag. 15—16 după Kanonarion georgian şi vechiul lecţionar armenian.

OPINII
ASUPRA PROIECTULUI DE MODIFICARE A LEGII ŞI STATUTULUI PENTRU ORGANIZAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE[1]

De Dr. NICOLAE POPOVICI
Profesor la Academia teologică din Arad

MODIFICĂRI LA STATUT

Art. 1. In conformitate cu cele expuse la *„Consideraţiuni generale"* propun să se omită adausul dela aliniatul al doilea, potrivit căruia Sf. Sinod „poate disolva corporaţiunile bisericeşti superioare reprezentative, când se abat dela lege". Tot astfel să se omită şi punctul *n* dela art. 3 de acelaş conţinut. La aliniatul al 3-lea din art. 1 să se menţină şi arhiereii-vicari ca membrii cu deplin drept ai Sf. Sinod şi să se omită aliniatul ultim, în care se spune că arhiereii-vicari participă la şedinţe numai cu vot consultativ.

Art. 2 rămâne nemodificat.

Art. 3 stabileşte atribuţiunile Sf. Sinod. La lit. *c* după „a trata orice chestiune dogmatică", să se adauge: „canonică". Să se omită litera *n* propusă de C. C. B. de conţinutul că Sf. Sinod are dreptul: „a disolva corporaţiunile bisericeşti superioare, în caz când aceste corporaţiuni s'ar abate dela lege". Lit. *i* să se redacteze astfel: „recomandă persoanele, cari pot fi numiţi profesori la Facultăţile de teologie şi supraveghează învăţământul teologic dela Facultăţile de teologie din punct de vedere bisericesc, dogmatic şi canonic".

Subsemnatul propune ca între atribuţiunile Sf. Sinod să fie trecută şi următoarea: „a stabili normele de instituire a clerului parohial şi protopopilor, alcătuind un regulament pentru Biserica întreagă". Această dispoziţie este necesară din cauza că în lege şi statut nu se cuprind alte norme privitoare la instituirea preoţilor şi protopopilor, decât numai că secţia administrativă bisericească a Consiliului Eparhial

[1] Vezi „Revista Teologică" Nr. 7—10 (1936).

face propuneri pentru hirotonirea şi transferarea preoţilor, iar Sf. Sinod a şi dat un regulament în privinţa aceasta, dar numai pentru eparhiile, unde nu se practică alegerea. Este însă întrebare ori de a avut sau nu Sf. Sinod competinţa de a da acest regulament, câtă vreme potrivit aliniatului 3 din art. 8 şi lit. *b* din art. 9, Congresul Naţional Bisericesc are atribuţia de a stabili normele pentru afacerile administrative ale Bisericii. In acest sens s'au dat lămuriri în această chestiune şi din prilejul desbaterii legii actuale în Corpurile legiuitoare. Este necesar deci să se indice în legea şi statutul actual organul, carele este chemat să stabilească normele de instituire a clerului parohial şi protopopilor.

Apoi între atribuţiile Sf. Sinod să se mai adauge şi următoarele:

1. a acorda concedii mitropoliţilor,

2. a examina şi aproba din punct de vedere canonic pe candidaţii de arhiepiscopi, mitropoliţi şi episcopi, aleşi de colegiul electoral şi a prezenta alegerile, prin Ministerul Cultelor, Regelui spre confirmare,

3. a propune împreună cu Guvernul, Regelui pe cel ales Patriarh spre confirmare,

4. a emite gramate pentru instalarea nouilor mitropoliţi.

Art. 4. Să se admită întregirile propuse de C. C. B. ca Sf. Sinod „pentru a aduce hotărâri valabile trebue să fie prezenţi cel puţin 12 membrii. Hotărârile se iau cu majoritatea membrilor prezenţi". Deasemenea şi aliniatul nou de următorul conţinut: „O comisiune restrânsă, numită sinodul permanent, compusă din 3 membrii delegaţi în şedinţă plenară şi care se va întruni săptămânal, lunar sau la trebuinţă, va rezolvi chestiunile urgente şi anume determinate printr'un regulament de funcţionare al Sf. Sinod. Cei cinci consilieri referenţi dela Consiliul Central Bisericesc prevăzuţi la art. 15 din prezentul statut, fac parte de drept din Sinodul permanent ca referenţi, împreună cu Directorul sau Secretarul Sf. Sinod". C. C. B. spune că acest aliniat s'a adaus din cauză că până acum n'a fost prevăzut un asemenea organ prin lege, iar funcţionarea lui numai pe baza unui regulament este foarte îndoelnică în ce priveşte valabilitatea hotărârilor ce ia.

Art. 5, 6 şi 7 au numai neînsemnate modificări de redactare.

După aceşti articoli subsemnatul este de părerea să se intercaleze un articol nou, care să trateze despre drepturile şi datoriile Patriarhului aşa cum se face şi la celelalte elemente constitutive ale Bisericii, despre episcopi, protopopi şi parohi. Acest articol ar fi de cuprinsul următor:

„Patriarhul este căpetenia supremă a Bisericii Ortodoxe Române, având toate drepturile şi datoriile prevăzute de canoane, legi şi regulamente, dar mai ales Patriarhul:

a) reprezintă Patriarhatul Român în legătură cu celelalte Biserici ortodoxe autocefale,

b) este preşedintele Sf. Sinod, al Sinodului Permanent, al Congresului Naţional Bisericesc şi al Consiliului Central Bisericesc,

c) reprezintă Patriarhatul Român în faţa Statului şi la solemnităţi bisericeşti şi naţionale,

d) săvârşeşte slujbele religioase pentru membrii Familiei Regale,

e) sfinţeşte Sf. Mir pentru toate eparhiile.

Un regulament special întocmit de Sf. Sinod va determina mai de aproape toate drepturile şi datoririle Patriarhului.

La art. 8 C. C. B. propune modificarea ca numărul membrilor Congresului Naţional Bisericesc să se reducă de fiecare eparhie la 3 reprezentanţi, un cleric şi doi mireni. Subsemnatul în conformitate cu cele expuse la modificările legii este de părerea ca să se menţină constituirea actuală a Congresului Naţional Bisericesc cu 6 reprezentanţi de fiecare eparhie, doi clerici şi 4 mireni şi nici atributul de „central" să nu se suprime cum propune Păr. V. Şesan. Articolul să rămână în întregime nemodificat.

La art. 9 se arată în special atribuţiunile Congresului. Păr. Şesan propune să se suprime la lit. *b* cuvântul *„a conduce"*, deoarece Congresul nu ar fi organ de conducere. Subsemnatul este de părerea ca să se menţină acest cuvânt, deoarece Congresul este autoritatea supremă de conducere şi legislativă în toate chestiunile administrative-bisericeşti, culturale şi economice. La lit. *g* cu textul vechiu: „a alege pe membrii Consiliului Central propun să se adauge: „cari

vor fi aprobaţi de Patriarh. Acelaş adaus îl propun şi la litera *i* privitor la alegerea celor doi membrii în Eforie. Aceasta pentru afirmarea principiului ierarhic şi la organele centrale, precum am arătat la discutarea art. 24 din lege. De altfel la art. 24 din lege şi C. C. B. propune aprobarea Patriarhului pentru membrii Eforiei. Intrucât s'ar primi modificarea propusă de subsemnatul în privinţa alegerii episcopilor, precum am propus la art. 12 din lege, ar urma să se suprime litera *h* (j vechiu) dela articolul prezent, în care se vorbeşte despre alegerea episcopilor şi mitropoliţilor. C. C. B. propune suprimarea aliniatului *h* (vechiu) deoarece acesta stabileşte bugetul. Congresul însă nu poate să facă aceasta, deoarece se întruneşte numai la câte trei ani odată în sesiune ordinară. Cred însă ca să se menţină partea primă din acest aliniat, care prevede că congresul examinează socotelile încheiate, dar cu redactarea următoare: „Examinează şi aprobă gestiunile încheiate de Eforia Bisericii".

C. C. B. propune şi suprimarea lit. *f* privitoare la colecte (pantahuze), cari sunt reglementate de legile statului.

Art. 10—13 rămân nemodificaţi.

Art. 14—18 tratează despre Consiliul Central Bisericesc. Art. 14 rămâne nemodificat. La art. 15 să se primească propunerea păr. Şesan ca cei 15 membrii ai C. C. B. să fie câte 3 de fiecare Mitropolie, aşa cum a fost în textul vechiu, precum şi adausul privitor la stabilitatea membrilor salariaţi, anume: „după un an de probă, membrii clerici salariaţi vor fi declaraţi stabili în conformitate cu art. 7 din Statutul Funcţionarilor, aşa că la proximul period de alegere se va face numai alegerea celor 10 membrii onorifici, cari vor fi aleşi pe un period de 6 ani şi vor putea fi realeşi". Să se primească şi modificarea propusă de C. C. B. ca cei aleşi să fie supuşi aprobării Patriarhului, apoi că nu pot avea alte funcţiuni şi că în cazul când ar primi alte slujbe ulterior stabilizării şi fără aprobarea Patriarhului, mandatul lor încetează.

Art. 16—18 rămân nemodificaţi.

Art. 19—21 referitor la Consistorul Spiritual central se suprimă în conformitate cu propunerea C. C. B. de a se reduce instanţele judecătoreşti la două.

Art. 19—23 noui (22—25 vechi) tratează despre Eforia

Bisericii. C. C. B. propune contragerea articolului 22 şi 23 într'unul singur. In conformitate cu cele expuse la art. 24 din lege propun să nu se primească întregirea C. C. B. dela aliniatul prim de cuprinsul: „precum şi pentru controlul averilor bisericeşti din eparhii conform art. 24 din lege". Aliniatul al doilea vechiu se suprimă de C. C. B., deoarece nu mai are obiect. Cu privire la instituirea membrilor Eforiei C. C. B. a suprimat o parte din textul vechiu, care determina mai precis complectarea vacanţelor. Să se menţină acest text vechiu, fiind mai clar anume: „In caz de vacanţă până la expirarea periodului (de şase ani) cei doi membrii din urmă (adecă cei aleşi de Congres) vor fi instituiţi de Consiliul Central Bisericesc, sub rezerva ratificării ulterioare a Congresului Naţional Bisericesc". Să se admită propunerea C. C. B. ca membrii aleşi să fie aprobaţi de Patriarh, care desemnează şi pe preşedintele Eforiei, precum şi ca membrul cleric să devină stabil după un an de probă. Dela punctul *f* articolul 20 nou să se suprime partea: „şi a controla când trebuinţa cere administrarea averilor din eparhii".

Art. 22 nou conţine dispoziţia nouă că: „Patriarhul poate dispune revenirea asupra unei hotărâri a Consiliului Central Bisericesc, a Eforiei sau Casei Clerului, când ar socoti că vatămă sau nu este în interesul Bisericii".

Art. 23 nou propus cu textul: „Eparhia care ar refuza să contribue la Fondul general bisericesc cu cota stabilită sau la asigurări, perde dreptul susţinerii ei din bugetul statului", să nu se admită potrivit cu cele expuse de subsemnatul la art. 26 nou din lege.

Art. 25—56 noui (26—58 vechi) tratează despre parohie şi organele parohiale. La art. 24 nou (26 vechiu) să se omită arătarea că credincioşii parohiei susţin una sau mai multe biserici cu aşezămintele şi personalul lor, fiindcă scopul parohiei se arată în articolul următor, dar să se primească precizarea Părintelui Şesan, că parohia o formează credincioşii statorniciţi în cuprinsul parohiei. Deci redactarea acestui articol să fie următoarea: „Parohia este comunitatea bisericească a credincioşilor, clerici şi mireni, de sub conducerea parohului şi statorniciţi pe acelaş teritoriu".

Art. 25—27 noui (27—29 vechi) rămân nemodificaţi.

La art. 28 nou (30 vechiu) despre înfiinţarea parohiilor noui, C. C. B. propune ca înfiinţarea de parohii noui cu un număr mai mic de 400 familii la oraşe şi 200 la sate să fie supusă aprobării prealabile a Consiliului Central Bisericesc dată în şedinţa plenară. Cred că ar fi un amestec prea mare al Consiliului Central în gospodăria locală a eparhiilor, care amestec le-ar vătăma autonomia. Să rămână acest drept pentru Adunările eparhiale, dupăce pentru cazurile normale hotărăşte Consiliul Eparhial.

Art. 29 nou (31 vechiu) rămâne nemodificat.

Art. 30 nou (32 vechiu) în aliniatul prim tratează despre „personalul parohiei", care „se compune dintr'un preot-paroh şi unul sau doi cântăreţi. Numărul preoţilor şi diaconilor se poate mări după cererea credincioşilor din parohie, când necesităţile reclamă şi mijloacele admit aceasta". Această redactare nu precizează situaţia de fapt existentă. Anume în Mitropolia Ardealului astăzi, ca şi în trecut, funcţionează legal în foarte multe parohii mai mulţi preoţi-parohi coordonaţi întreolaltă, dintre cari unul conduce afacerile administrative ale parohiei în calitate de conducător al oficiului parohial. Dar mai sunt şi posturi sistematizate de preoţi ajutători (capelani) mai ales pe lângă protopopi şi avem şi capelani temporali instituiţi pe lângă preoţii-parohi infirmi sau înaintaţi în vârstă. In celelalte mitropolii de asemenea avem preoţi ajutători, cari în Bucovina se numesc cooperatori. Toţi aceşti preoţi-parohi în plus şi preoţii ajutători funcţionează legal, fiind instituiţi în cadrele normelor legale rămase în fiinţă încă de dinainte de intrarea în vigoare a statutului prezent, şi cari norme nu au fost abrogate, deoarece pe deoparte nu sunt contrare legii prezente (art. 46 ultim din lege), şi dealtă parte sunt menţinute prin art. prezent al statutului, dar nu cu deplină claritate. E bine deci ca această situaţie legală din fiinţă să se precizeze în statut prin următoarea redactare a aliniatului prim dela acest articol: „Personalul parohiei se compune dintr'un preot-paroh şi unul sau doi cântăreţi. In parohiile unde necesităţile reclamă şi mijloacele admit, pot fi mai mulţi preoţi-parohi precum şi preoţi ajutători (capelani, cooperatori), diaconi şi cântăreţi. De asemenea pe lângă preoţii-parohi deveniţi infirmi sau înaintaţi în vârstă, la cererea acestora

sau a corporaţiunilor parohiale se pot institui şi preoţi ajutători temporali cu drept de succesiune la locul respectivilor preoţi-parohi".

Tot la acest articol, la aliniatul al doilea, care spune că „preoţii trebue să locuiască în parohie", C. C. B. propune adausul, după care „celce în termen de 30 zile nu se mută în parohie se consideră demisionat, iar postul se declară vacant". Acest adaus cred că e bine să se întregească cu excepţiile justificate: „în cazuri binemotivate şi cu aprobarea episcopului, preoţii pot locui într'o localitate din apropierea parohiei".

La art. 31 nou (33 vechiu) în loc de „unde sunt mai mulţi preoţi" să se spună: „unde sunt mai mulţi preoţi-parohi, episcopul numeşte conducător al Oficiului parohial pe cel mai apt dintre ei".

Art. 32 nou (34 vechiu) nemodificat.

Art. 33 nou (35 vechiu) stabileşte condiţiunile, pe cari să le aibă candidaţii de preoţi din parohii şi cari rămân cele vechi, afară de vârstă, care de C. C. B. se propune a fi de 25 ani pentru diaconi şi 27 de ani pentru preoţi. Mai recent însă Sf. Sinod a hotărît pentru diaconi 23 ani şi pentru preoţi 25 de ani, care să se primească în noul statut. Pe lângă studiile şi examenele dela şcoalele teologice însă mai propun ca toţi candidaţii la preoţie să se supună şi unui examen de capacitate în faţa unei comisiuni a Consiliului eparhial, care examen să fie o precauţie canonică în privinţa împlinirii condiţiunilor necesare oficiului preoţesc din partea celor ce aspiră la darul preoţiei. Acest examen există în eparhiile din Ardeal, dar le vedem şi la toate branşele, în învăţământ, la medici, advocaţi, funcţionari, etc.

Art. 34 nou (36 vechiu) aproape nemodificat.

Art. 35—41 noui (37—43 vechi) tratază despre Adunarea parohială.

Art. 35 nou (37 vechiu) stabileşte calităţile membrilor Adunării parohiale. Să se primească redactarea Părintelui Şesan: „Toţi bărbaţii majori . . . .şi aşezămintele ei şi sunt membri ai parohiei, compun Adunarea parohială". Dar fiindcă în urma acestei stabiliri cam generale a calităţilor

se pot strecura prea mulţi nedemni în Adunările parohiale, propun, potrivit circularei Nr. 1845 din 1936 dată de Prea Sfinţia Sa Episcopul Andrei al Aradului, să se mai adauge: „Nu pot fi membrii ai Adunării parohiale: ceice trăesc în căsătorie lipsită de binecuvântarea Bisericii, ceice nu cercetează Biserica în trei Dumineci după olaltă (canon 80 Trulan şi 11 Sardica), exceptându-se cazurile binecuvântate, ceice nu se împărtăşesc cu sfintele Taine măcar odată în an (canonul al II-lea Antiohia), ceice au în familie sectari şi ceice au fost condamnaţi de forurile bisericeşti sau civile prin sentinţe rămase definitive pentru ucidere, furt, calomnie, înşelăciune, mită, camătă, hulirea celor sfinte, manipularea frauduloasă de averi şi înaltă trădare".

La art. 36 nou (38 vechiu) C. C. B. propune unele modificări privitoare la atribuţiunile Adunărilor parohiale. S'a suprimat lit. *a* de cuprinsul că Adunarea parohială: „examinează şi complectează raportul anual despre mersul tuturor afacerilor din parohie", deşi se menţine datoria Consiliului parohial (art. 45 nou lit. *m*) de a prezenta acest raport Adunării parohiale. Prin urmare dacă se menţine datoria Consiliului parohial de a prezenta raportul, trebue să se menţină şi atribuţia Adunării parohiale de a-l examina. Lit. *a* (nouă) se complectează cu aprobarea alegerii membrilor Consiliului parohial şi ai epitropiei din partea protopopului, iar în caz de protest cu aprobarea Consiliului eparhial. Lit. *b* (nouă) se repetă şi la litera *e* (nouă), deci *b* (nouă) să se suprime. S'a suprimat lit. *c* (veche) despre examinarea şi aprobarea propunerilor Consiliului parohial relativ la zidirea, repararea sau înzestrarea bisericii, a casei parohiale şi eventual a altor clădiri bisericeşti, culturale, fundaţionale, de caritate şi epitropeşti, aparţinătoare parohiei. In schimb nu se propune nimic, deci cred ca să se menţină redactarea veche. Să se primească lit. *c* (nouă) de cuprinsul: „decide în privinţa cumpărării, vânzării, grevării şi schimbării imobilelor cu aprobarea Consiliului eparhial şi conform regulamentelor în vigoare". Lit. *d* (nouă) spune că Adunarea parohială: „aprobă bugetul şi contul de gestiune al parohiei", deşi despre aprobarea bugetului vorbeşte şi lit. *i* (nouă), deci aceste două litere să se contragă în una singură. Să

se menţină litera *g* (veche), care s'a suprimat şi care vorbeşte despre alegerea membrilor adunării protopopeşti şi ai Adunării eparhiale. Aceasta din cauză că C. C. B. propune ca membrii Adunărilor eparhiale să fie aleşi de reprezentanţii Consiliilor parohiale desemnaţ prin tragere la sorţi, iar constituirea Adunărilor protopopeşti le-a lăsat în grija eparhiilor potrivit normelor locale (Art. 64 nou din statut). Subsemnatul este de părere ca să se menţină dispoziţiile vechi, deci şi litera *g* dela articolul prezent. Celelalte litere dela acest articol rămân nemodificate.

Nemodificate rămân şi articolele 37, 38 şi 39 noui (39, 40 şi 41 vechi).

La art. 40 nou (42 vechiu) privitor la numărul membrilor adunării parohiale necesar pentru a aduce hotărâri valide, C. C. B. propune ca la a doua convocare adunarea să se poată ţinea cu orice număr de membri, fără considerare dacă ar fi şi mai puţini decât este numărul membrilor din consiliul parohial. Să se primească această modificare precum şi propunerea Părintelui Şesan de a se înlocui „lista parohienilor" cu „lista membrilor adunării parohiale", deoarece nu toţi parohienii sunt şi membrii ai adunării parohiale.

Art. 41 nou (43 vechiu) nemodificat.

Art. 42—49 noui (44—51 vechi) tratează despre Consiliul parohial.

La art. 42 nou (44 vechiu) C. C. B. propune adausul ca în locul parohului „pentru uşurarea reprezentării, Consiliul poate delega în acest scop pe un alt membru din Consiliu".

La art. 43 nou (45 vechiu) C. C. B. propune o modificare mai însemnată, ca adică numărul membrilor consiliului parohial să se reducă la 5, 7 sau 9, dupăcum parohia are 1000, 2000 sau 3000 şi mai multe suflete. Aceasta din cauza că actualmente membrii Consiliului parohial ar fi prea mulţi şi nu s'ar aduna, încât Consiliul în unele părţi ar fi devenit o ficţiune. Păr. Şesan este de aceiaşi părere. Subsemnatul este de părerea ca să rămânem la numărul de până acum al membrilor Consiliului de 10, 15, 20, 25 şi 30 membrii, dupăcum parohia are până la 1000, 1500, 2000, 2500 sau mai multe suflete. In Mitro-

polia Ardealului mirenii, mai ales cei dela ţară, consideră de cinste deosebită calitatea de membru în Consiliul parohial şi emulează întreolaltă ca să fie aleşi, deci e bine ca să fie cointeresaţi şi satisfăcuţi cât mai mulţi. Experienţa de 70 de ani din Ardeal a dovedit că numărul de 10—30 nu e prea mare şi Consiliile parohiale totdeauna au funcţionat normal, cu foarte mici excepţiuni. Dacă în alte părţi ale ţării funcţionarea este mai greoaie deocamdată, să nu se piardă din vedere că suntem la început şi că în viitor va creşte treptat interesul faţă de viaţa constituţională a Bisericii. Dacă un preot dintr'o parohie cu 1000 suflete nu este în stare să întrunească de câteva ori pe an a suta parte din credincioşii săi la şedinţele Consiliului său parohial, nu ştiu cum îi va determina să participe la alte momente din viaţa bisericească. Totuşi dacă s'ar părea că pentru unele eparhii e prea mare numărul actual al membrilor din Consiliile parohiale, apoi să se lase în seama Adunărilor eparhiale determinarea acestui număr potrivit împrejurărilor locale.

Să se admită adausul ca Consiliul parohial, înainte de a intra în funcţiune, să depună jurământ în faţa parohului.

Să nu se admită însă propunerea ca alegerea Consiliului parohial să se facă de protopop, deoarece în cele mai multe parohii alegerea se face în mod normal sub conducerea parohului şi numai în puţine cazuri se produc tulburări, fiind nevoie de intervenţia protopopului. Acolo protopopul are dreptul de a conduce el alegerea în urma dreptului de a prezida oricând Adunarea parohială, dacă crede că e necesar (art. 38 nou, 40 vechiu). De asemenea nu înţelegem de ce s'a suprimat ultimul aliniat dela acest articol prin care epitropii au fost admişi ca membrii de drept ai Consiliului cu vot consultativ. Să rămână aşa, fiindcă pe lângă cântăreţi, epitropii sunt ajutoarele cele mai apropiate ale preotului, şi de multe ori ei pot da lămuriri preţioase în chestiunile dela ordinea zilei în şedinţele Consiliului.

(Va urma) Dr. NICOLAE POPOVICI—ARAD

BIO-BIBLIOGRAFIA P. S. EPISCOP NICOLAE COLAN AL VADULUI, FELEACULUI ŞI CLUJULUI

1916—1936

De IOSIF E. NAGHIU

I. NOTIŢĂ BIOGRAFICĂ

P. S. Episcop Nicolae Colan s'a născut la 28 Noemvrie 1893 în comuna Arpătac, judeţul Trei-Scaune. Fiu de ţăran, învaţă mai întâiu la şcoala primară din satul natal, apoi la liceul ortodox român din Braşov. Crescut într'un mediu polietnic, în care concurenţa valorilor naţionale e mai puternică, i se potenţează dragostea de lege şi de neam, în a cărei tradiţie a crescut şi pentru care va lupta mai târziu.

După terminarea cursului secundar se înscrie la Seminarul Teologic (azi Academia Teologică „Andreiană" ortodoxă română) din Sibiu. Intrarea în publicistică şi-o face în anul 1915, cu un foileton literar: Scrisoare lui Nistorel, *apărut în „Gazeta Transilvaniei" din Braşov, iar în 1916 publică diverse notiţe şi recenzii în „Revista Teologică" din Sibiu.*

Preocupările intelectuale i-au fost însă întrerupte de răsboiul mondial. In 1916 se retrage cu armata română din Transilvania, iar în anul următor, împreună cu mai mulţi intelectuali ardeleni îl găsim în Basarabia. In capitala tineret Republici Basarabene, refugiaţii ardeleni deveniră educatorii sentimentului naţional şi luptători pentru idealul panromânesc. Ei întemeiară aci un ziar de luptă „pentru unirea tuturor Românilor", la început cu titlul

„Ardealul în Basarabia", dar spre a nu părea regionalişti i-au schimbat numele în „România nouă".

P. S. Episcop Nicolae Colan a fost dela început colaborator al ziarului, în fruntea căruia erau ca director dl Dr. Onisifor Ghibu, iar ca prim redactor dl Dr. Ion Mateiu, azi profesori, amândoi, în învăţământul universitar. Tînărul redactor Nicolae Colan a semnat, în acest timp, celebra „Declaraţie"[1] *prin care conducerea ziarului se declara militantă pentru unirea tinerei republici cu Regatul României.*

Pe la mijlocul anului 1918 guvernul Basarabiei editând un „organ" al său, „Sfatul Ţării", P. S. Episcop Nicolae trecu ca redactor la acest ziar. După terminarea răsboiului şi unirea Transilvaniei cu Regatul Român se înscrie la Facultatea de litere (Filologie romanică) a Universităţii din Bucureşti, unde îşi trece examenul de licenţă cu teza: „Stilul lui Dimitrie Cantemir în scrierile lui româneşti"*, inedită. Dela Bucureşti trece la Universitatea din Berlin, unde urmează studii teologice şi în special studii neotestamentare.*

In 1923, înarmat cu făclia cunoştinţelor evanghelice şi plin de elan şi de dorul propovăduirii, se întoarce în ţară şi e numit, în acel an, profesor de studii neotestamentare la Academia Teologică din Sibiu, în fruntea căreia va ajunge ca Rector, după pensionarea I. P. C. Arhim. Dr. Eusebiu R. Roşca, conducând înalta instituţie din 1929 până în 1936.

In 1934 a fost hirotonit diacon şi presbiter, iar în 1935 fu ridicat la rangul de protoereu. După încetarea din viaţă a venerabilului vlădică Nicolae Ivan, primul episcop al Eparhiei renăscute a Vadului, Feleacului şi Clujului, colegiul electoral al bisericii ortodoxe române, întrunit la Bucureşti în ziua de 29 Aprilie 1936, l-a ales episcop al Clujului.

In timpul cât a stat la Sibiu a desvoltat şi o intensă activitate publicistică şi misionară, conducând, din 1924, „Revista Teologică". Despre rostul activităţii dela Sibiu

[1] „România Nouă", 1918, An. II, Nr. 8, p. 1.

se pronunţă chiar P. S. Sa în ultimul număr pe care-l redactează înainte de înscăunarea P. S. Sale în noua eparhie: „Pe lângă catedra pe care m'am silit s'o cinstesc (nu ştiu măsura în care mi-a izbutit), „Revista Teologică" a fost din acest moment amvonul meu cel mai scump. De pe înălţimea lui am vestit cu tinerească însufleţire cuvântul Domnului şi am chemat — prin îndemnuri şi povăţuiri — la propoveduire, puterile proaspete ale tinerelor generaţii preoţeşti, ca şi încercatele iscusinţe ale mai vechilor purtători de condeiu bisericesc".[1] *Aproape în fiecare număr găsim câte un articol şi recenzii asupra celor mai nouă lucrări teologice româneşti sau străine. Cu o egală competinţă tratează probleme de exegeză, de pedagogie creştină, de istorie, de literatură. Ca un bun cunoscător al tineretului sprijinea cu drag pe colaboratorii mai tinerei, între cari a avut fericirea să fie şi subsemnatul.*

P. S. Sa e şi un reputat conferenţiar şi predicator. Cu echipele „Astrei", sau cu studenţii Academiei Teologice, a străbătut adesea satele şi oraşele Ardealului, răspândind în toate părţile cuvântul lui Dumnezeu şi lumina ştiinţei.

Il vedem, uneori, retras de pe arena vieţii spre a se adânci în lumea ştiinţei teologice. Astfel publică un studiu exegetic asupra epistolei către Filimon, Sf. Pavel către Filimon, *şi a început un studiu mai vast asupra epistolei către Efeseni, din care a apărut până acum partea istorică-introductivă.*[2]

Şi în sfera speculaţiilor teologice se simte însă preocupat de probleme de teologie practică şi de pedagogie. Ca să ajute pe preoţi, în lupta împotriva sectarismului şi a materialismului cras, tipăreşte lucrarea **La luptă dreaptă; Un capitol de strategie misionară,** *în care dă sfaturi practice preoţilor şi le arată modalităţile de combatere a sectelor.*

Sectele se răspândesc mai ales între ţărani. Spre a

[1] Ne despărţim. „Revista Teologică", 1936, An. XXVI, p. 153.

[2] In Anuarul Academiei Teologice din Sibiu. (Vezi Bibliografia ce urmează).

le combate nu e destul numai să-i instruiască pe preoţi, ci trebue să lumineze şi poporul. Mulţimii credincioase i s'a adresat direct, prin foile populare, mai ales prin „Cuvântul Poporului" (la care scriu şi domnii profesori I. Lupaş şi O. Ghibu) şi prin „Lumina Satelor".

Curente opuse bisericii se nasc însă şi în clasa cultă. Ca să-i determine pe intelectuali să se apropie de cartea fundamentală a creştinismului, de Biblie, scrie Biblia şi intelectualii.

Dar biserica nu are de luptat numai cu necredincioşii. Ea are de luptat şi cu credincioşii cari aparţin altor confesiuni. Pentru aceştia scrie articole de polemică religioasă mai ales în „Telegraful Român", pelângă acelea din „Revista Teologică".

Rostul bisericii nu e însă numai polemic. In primul rând ea are de făcut o operă constructivă: educaţia religioasă. Spre a contribui la educaţia religioasă a tineretului şcolăresc şi a oricărui fiu al Bisericii, traduce din limba germană celebra operă Hristos şi viaţa omenească *a pedagogului creştin Fr. W. Foerster (2 vol.).*

Tot la activitatea pedagogică vom înşira şi Anuarele Academiei Teologice din Sibiu, pe care le-a tipărit foarte regulat, la sfârşitul fiecărui an şcolar, aşa cum făcea înainte cu trei decenii răposatul director al liceului din Braşov, Virgil Oniţiu. Dacă anuarele şcoalelor secundare cuprind în primul rând cronica şcolară, anuarele şcoalelor cu grad academic au şi misiunea de a aduce contribuţii noui în domeniul ştienţific. Anuarele publicate de P. S. Episcop Nicolae Colan satisfac cu prisosinţă acest desiderat, putându-se socoti printre cele mai bune.

In 1934, după întemeierea F. O. R.-ului, a scos la lumină admirabila revistă de familie „Viaţa Ilustrată", a cărei menire e de a face ca spiritul creştin să se răspândească în cât mai multe familii româneşti. In 1935 a fost ales preşedinte al comitetului de redacţie al revistei „Transilvania" (Buletin de tehnică a culturii), în care a scris până acum mai multe articole valoroase.

II. SCRIERI

1. PERIODICE

1 — Anuarul Academiei Teologice „Andreiane" ortodoxe române din Sibiu. Publicat de Nicolae Colan, Rector. Sibiu, 1928/29—1935/36, An. V—XII, 8 vol.

2 — Problemele Vremii. Publicaţie periodică îngrijită de Prof. Nicolae Colan. Sibiu, Ed. „Revista Teologică", 1929—1934, Nr. 1—4.

3 — Revista Teologică. Organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească. Apare lunar sub patronajul I. P. S. Mitropolit Nicolae. Director: Prof. Nicolae Colan. Sibiu, 1924—1936, An. XIV—XXVI, 13 vol.

4 — Viaţa Ilustrată. Revistă de familie. Apare lunar. Director: Nicolae Colan. Sibiu, 1934—1936, An. I—III. (Dela instalarea directorului în scaunul de episcop al Clujului îşi continuă apariţia în acest din urmă oraş).

2. STUDII ŞI ARTICOLE

a) Ştiinţifice

1915

5 — Scrisoare lui Nistorel. *„Gazeta Transilvaniei"*, 1915, An. LXXVIII.

1922

6 — Congresul preoţimii ortodoxe din Ardeal. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 277—278.

7 — Cronică bisericească culturală. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 324—327.

8 — Fr. W. Foerster, Bucuria îngerilor. Trad. de Nicolae Colan. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 306—307.

9 — Incoronarea. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 253—254.

10 — In jurul reformei învăţământului teologic. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 355—357.

11 — Molitvelnicul sau Evanghelia? Pregătirea clerului în lumina trebuinţelor de azi. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, pag. 149—156.

12 — O nouă traducere catolică a Bibliei (de profesorul vienez Nivard Schlögel). *Revista Teologică*, 1922, A. XII, p. 106—109.

1923

13 — Absolutismul roşu. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, pag. 105—106.

14 — Apostolatul lui Gheorghe Lazăr în Sibiu. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 257—261.

15 — Biserica ortodoxă în noua constituţiune. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 33—37.
16 — Dela Serajevo la Janina. *Telegraful Român*, 1923, An. LXXI, Nr. 17, p. 1.
17 — Doi cârmuitori de stat: Seipel şi Coolidge. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 342—343.
18 — Marana tha (Articol de sărbătoarea Crăciunului). *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 369—372.
19 — Probleme actuale: Biblioteca bunelor traduceri. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 23—24.
20 — Reforma învăţământului teologic. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 145—150.
21 — Sărbătoarea păcii. *Telegraful Român*, 1923, An. LXXI, Nr. 39—40, p. 1.
22 — Un „dătător de legi şi datini". (Andreiu Şaguna). *Telegraful Român*, 1923, An. LXXI, Nr. 51—53, p. 2.
23 — Viaţa bisericească. Probleme actuale. *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 23—24.

1924

24 — Academia „Andreiană". (Istoric). *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 165—169.
25 — Concordatul cu Vaticanul. *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 133—136.
26 — Hristos a înviat. *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 101—102.
27 — Ortodoxia în esenţa ei. (După Gloubokovsky). Traducere de N. Colan. *Revista* Teologică, 1924, An. XIV, pag. 60—65, 112—117.
28 — Reînchegarea ortodoxiei. *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 13—15.
29 — Triumful crucii. *Cuvântul Poporului*, 1924, An. VI, Nr. 17, p. 1.

1925

30 — Apologeţii ortodoxiei. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 193—195.
31 — Cine a prezidat la Nicea? *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 289—290.
32 — Desluşiri definitive. (Răspuns dlui Gala Galaction). *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 224—225.
33 — Două autonomii. (A bisericii ortodoxe şi a conştiinţei). *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 117—118.
34 — Fr. W. Foerster, Hristos şi viaţa omenească. Partea I, II. In româneşte de N. Colan. Sibiu, Tip. Săteanului, 1925, în 8-°, 264 p. (I); 294 p. (II).

35 — Fr. W. Foerster, Să fugim de lume sau să o pătrundem. Traducere de N. Colan. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 371—374.

36 — „Life and Work" la Stockholm. Personalitatea, de prof. P. Carnegie Simpson D. D. Traducere de N. Colan. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 257—261.

37 — Modificarea regulamentului Facultăţii de teologie din Bucureşti. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 163—166.

38 — Patriarhia românească. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 72—74.

39 — Să se retipărească Biblia. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 137—138.

40 — Sinceritatea profesională a preotului. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 208—211.

41 — Studii Biblice. Sf. Pavel către Filimon. Creştinismul şi sclăvia. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1925, în 8-°, 34 p.

1926

42 — Biserica şi politica. *Telegraful Român*, 1926, An. LXXIV, Nr. 34, p. 1.

43 — Bucuria noastră (la al 16-lea an de existenţă a „Revistei Teologice"). *Revista Teologică*, 1926. An. XVI, p. 1—2.

44 — Clerul şi sănătatea publică. *Revista Teologică*, 1926, An. XVI, p. 325—328.

45 — Facultatea (de teologie) din Chişinău şi încă ceva. *Revista Teologică*, 1926. An. XVI, p. 201—205.

46 — Fr. W. Foerster, O adunare muncitorească. Nivelarea deosebirilor sociale. Traducere de N. Colan. *Revista Teologică*, 1926, An. XVI, p. 241—245.

47 — Hristos se naşte, măriţi-L. *Revista Teologică*, 1926, An. XVI, p. 313—315.

48 — La luptă dreaptă. Un capitol de strategie misionară. Sibiu, Ed. „Revista Teologică", 1926, în 8-°, 43 p. (Biblioteca Bunului Păstor, Nr. 14).

1927

49 — Astăzi s'a născut Cel fără 'nceput... *Cuvântul Poporului*, 1927, An. IX, Nr. 51—52, p. 1.

50 — Bucuria Paştilor. *Cuvântul Poporului*, 1927, An. IX, Nr. 17, pag. 1.

51 — George Ştefan: Divinitatea lui Isus şi Casa Şcoalelor. *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 145—151.

52 — Institutul Biblic. *Revista Teologică*, 1927, A. XVII, p. 313—317

53 — Lausanne (Congresul pancreştin din 3 August 1927). *Revista Teologică*, 1927, An. XVIII, p. 201—202.

54 — Nicolae Glubokovsky, Solia Bisericii: Evanghelia. Traducere de N. Colan. *Revista Teologică,* 1927, An. XVIII, p. 263—273,

55 — Papini: Fuga în Egipet. Traducere de N. Colan. *Revista Teologică,* 1927, An. XVIII, p. 363—364.

56 — Probleme actuale. Filosofia în liceu. *Revista Teologică,* 1927. An. XVII, p. 34—36.

57 — Probleme actuale. Pe marginea concordatului. *Revista Teologică,* 1927, An. XVII, p. 186—188.

58 — Probleme actuale. Zelul culinar sau exegeza unei „fotografi„ ortodoxe". *Revista Teologică,* 1927, An. XVII, p. 350—352,

1928

59 — Părintele I. Popescu-Mălăeşti şi bureţii învăţământului teologic. *Revista Teologică,* 1928, An. XVIII, p. 289—304.

1929

60 — Academiile Teologice Ortodoxe. (In: Transilvania, Banatul, Crişana, Maramureşul, 1918—1928. Vol, II. Bucureşti, Cultura Naţională 1929, în 4-°, p. 973—977, (pl.)

61 — Biblia şi intelectualii. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1929, în 8-°, 78 p. (Colecţia „Problemele vremii", Nr. 1).

62 — Cartea Sf. Apostol Pavel către Efeseni. *Anuarul Academiei Teologice „Andreiane" Ortodoxe Române.* Sibiu, 1928—1929, V, p. 40—72.

63 — Desfiinţarea Ministerului de culte. *Revista Teologică,* 1929, p. 289—291.

64 — Lămuriri la o nedumerire. (Academiile Teologice din Ardeal). *Telegraful Român,* 1929, An. LXXIX, Nr. 22, p. 1.

65 — Organizarea învăţământului teologic. *Telegraful Român,* 1929, An. LXXIX, Nr. 24, p. 1.

66 — Pasiunea criticistă. *Revista Teologică,* 1929, An. XIX, pag. 141—145.

1930

67 — Academiile teologice ortodoxe din Ardeal. (Istoricul şi rolul lor). *Anuarul Academiei Teologice „Andreiane" Ortodoxe Române din Sibiu,* 1929—1930, An. VI, pag. 1—12.

68 — Bucuria Invierii. *Cuvântul Poporului,* 1930, An. XII, Nr. 16, pag. 1.

69 — Pro Domo (Cu prilejul împlinirii a două decenii de existenţă a revistei). *Revista Teologică,* 1930, An. XX, p. 3—6.

70 — Reorganizarea învăţământului teologic. *Revista Teologică,* 1930, An. XX, p. 439—447.

71 — Reorganizarea învăţământului teologic. Academiile de Teologie din Ardeal. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1930, în 8-°, 18 p. (In

colaborare cu: Dr. Teodor Bolîş, Dr. Vintilă Popescu, Dr. Nicolae Popoviciu, Dr. Simeon Şiclovan, Dr. Iustin Suciu, Dr. Petru Barbu, Dr. Dimitrie Cioloca, Ioan David, Zeno Munteanu, Dr. Ştefan Pop, Dr. Ioan Vască, Dr. Orest Bucevschi, Dr. Andreiu Buzdug, Dr. Galaction Munteanu, Dr. Ioan Paşca, Dr. Ioan Stănescu, Arhiereu Dr. Andreiu M. Crişanul, Dr. Laurenţiu Busuioc, Dr. Ştefan Munteanu, Dr. Vasile Lăzărescu, Dr. Ştefan Lupşa, Dr. Petru Popoviciu, Ilie Beleuţă, Dr. Iosif Hradil, Nicolae Neaga, Dr. Dumitru Stăniloae, Dr. Nicolae Terchilă, Iosif Vinţan).

72 — Vine împăratul. (La Naşterea Mântuitorului). *Cuvântul Poporului*, 1930, An. XII, Nr. 51—52, p. 1.

1931

73 — Biserica răstignită. *Telegraful Român*, 1931, Februarie 14, An. LXXIX, Nr. 14, p. 1.

74 — Hristos a înviat: bucuraţi-vă. *Cuvântul Poporului*, 1931. An. XIII, Nr, 15, pag. 1.

75 — Pe marginea unei discuţii amânate, (a Păr. Toma Chiricuţă cu baptiştii). *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 148—151.

76 — Praznic luminat (Crăciunul). *Cuvântul Poporului*, 1931, An. XIII, Nr. 51—52, p. 3.

77 — Sacrilegiul dela Sărasău. *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 405—410.

78 — Spre statul păgân. Biserica răstignită. *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 1—5.

1932

79 — Etatizarea fondului religionar? Pentru amatorii de codri. *Telegraful Român*, 1932, An. LXXX, Nr. 28—29, p. 1.

80 — Front unic dar cu cine? (Colaborarea cu uniţii împotriva comunismului şi a francmasoneriei). *Telegraful Român*, 1932, An. LXXX, Nr. 76—77, p. 2 - 3.

81 — Hristos a înviat. *Cuvântul Poporului*, 1932, An. XIV, Nr. 17—18, p. 1.

82 — Manualele de religie în şcoalele primare. *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 423—428.

1933

83 — Alegerile Episcopale. (Principii generale şi reflexii asupra episcopilor „regăţeni" în Ardeal). *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 317—322.

84. — Biruinţa crucii. (Invierea Domnului). *Cuvântul Poporului*, 1933. An. XV, Nr. 14—15, p. 1.

85 — Pomenirea Mitropolitului Andreiu Şaguna. *Revista Teologică* 1933, An. XXIII, p. 381—386.

86 — Se'ncheagă frontul ortodox. *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 1—6.

1934

87 — Apostolatul intelectualilor. Dela Alfa. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 5, p. 1—2.

88 — Bine sunt cuvântaţi cei ce vin întru numele Domnului. Congresul Frăţiei Ortodoxe (la Sibiu, 28—29 Oct. 1934). *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 9, p. 1—2.

89 — Dumitru Călugăr, Hristos în şcoală. I. Manualul catehetului ortodox pentru şcoala primară. Cu o prefaţă de N. Colan. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1934, în 8-°, 532. p.

90 — E timpul să se pună la cale. Săptămâna cărţii bune. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 7, p. 1—2.

91 — Hristos a Inviat. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 2, p. 1—2.

92 — La drum. Predoslovie. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 1, p. 1—2.

93 — Licenţa Academiilor teologice. *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 369—371.

94 — Mucenicii ideii naţionale şi datoria noastră. *Telegraful Român*, 1934, An. LXXXII, Nr. 53, pag. 2—4.

95 — O comemorare tristă. (Un secol dela campania antiortodoxă a Episcopului Samuil Vulcan dela Oradea, 1834). *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 289—291.

96 — Preotul profesor I. Mihălcescu. *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 217—219.

97 — Replică la replică. Pentru Părintele I. N. Ionescu dela Biserica Amza din Bucureşti. *Telegraful Român*, 1934, An. LXXXII, Nr. 42—43, p. 5.

98 — Vine Crăciunul. Astăzi s'a născut, Cel fără'nceput. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 10 p. 1—2.

1935

99 — Ca toţi să fie una. Vizita anglicană. *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 7, p. 1.

100 — Centrala cărţii bisericeşti. *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 353—355.

101 — Ce s'a întâmplat în luna trecută. La noi: Congresul „Frăţiei". *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 11, p. 23—24.

102 — Cum se alcătueşte o conferinţă religioasă. *Transilvania*, 1935, An. 66, p. 327—330.

103 — De anul nou. Nădejdi. *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 1, p. 1.

104 — De Crăciun. Hristos se naşte. *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 12, p. 1—2.

105 — De sfintele Paşti. Bineţe pascale. *Viaţa Ilustrată,* 1935, An. II, Nr. 5, p. 1.

106 — Fericiţi cei curaţi cu inima. Minunea dela Maglavit. *Viaţa Ilustrată,* 1935, An. II, Nr. 8—9, p. 1—2.

107 — „Invăţământul teologic". Note pe marginea unui articol (a. Pr. Ion N. Ionescu, în Viitorul, Bucureşti, Nr. 12, 1934), *Telegraful Român,* 1935, An. LXXXIII, Nr. 1, p. 2.

108 — Mamina de A. Lascarov-Moldovan, sau lecţia unui eveniment literar. *Viaţa Ilustrată,* 1935, An. II, Nr. 4, p. 1.

109 — Praznicul dela Caransebeş. (Congresul F. O. R.-ului din 1935). *Revista Teologică,* 1935, An. XXV, p. 494—497.

110 — Preot Ilarion V. Felea. Convertirea creştină. Cu o prefaţă de N. Colan. Sibiu, Ed. Arhidiecezană, 1935, în 8-⁰ VI + 104 p.

111 — Un sfert de veac dela întemeierea Revistei Teologice. *Revista Teologică,* 1935, An. XXV, p. 5—7.

1936

112 — Alegerile episcopale. Doi străjeri ai legii româneşti (Andrei Mager şi Tit Simedrea) *Revista Teologică* 1936, An. XXVI, p. 1—3.

113 — Bucuria Noastră. Hristos a înviat. *Cuvântul Poporului,* 1936, An. XVIII, Nr. 15, p. 1; *Viaţa Ilustrată,* 1936, An. III, Nr. 4, p. 1—2.

114 — Cu măturoiul în literatură. *Viaţa Ilustrată,* 1936, An. III, Nr. 8—9, p. 1—2.

115 — La început de an. Prea multe idei şi prea puţină ascultare. *Viaţa Ilustrată,* 1936, An. III, Nr. 1, p. 1—2.

116 — Mărturisiri pentru o clipă duioasă. Ne despărţim. (Rămas bun dela „Revista Teologică). *Revista Teologică,* 1936, An. XXVI, p. 153—154.

117 — O sută douăzeci şi cinci de ani. (Dela întemeierea Academiei Teologice din Sibiu). *Renaşterea,* 1936, An. XIV, Nr. 25, p. 1—2.

118 — Pentru pacea confesională. Scrisoare adresată dlui Dr. I. de Kovaci, prodecanul baroului advocaţilor din Sighet. *Renaşterea,* 1936, An. XIV, Nr. 33—34, p. 1.

119 — Pro Domo. Ne mutăm (la Cluj) *Viaţa Ilustrată,* 1936, An. III, Nr. 7, p. 1.

b) Politice şi polemice

1917

120 — Scârţăe carul. (Situaţia precară a lui Wilhelm II). *Ardealul (Transilvania),* 1917, An. I, Nr. 4, p. 2.

1918

121 — Credinţă şi răbdare. (Atitudinea Belgiei). *Ardealul (Transilvania)*, 1918, An, II, Nr. 2, p. 2. (In colaborare cu A. Oţetea).

122 — „Egalitatea" Ruşilor. *România Nouă*, 1918, An. II, Nr. 32, p. 2.

123 — Indemnuri (pentru unirea Românilor din Basarabia într'un partid). *România Nouă*, Chişinău, 1918 Februarie 8, An. II, Nr. 16, p. 2.

1919

124 — 15 Maiu 1848. *Gazeta Transilvaniei*, 1919 Maiu 16, An. 80, Nr. 95, p. 1. (Nesemnat).

1924

125 — La moartea Ţarului roşu (Lenin). *Cuvântul Poporului*, 1924 Februarie 3, An. VI, Nr. 5, p. 1.

126 — Pentru Basarabia. Injecţia monstrului bolnav. *Cuvântul Poporului*, 1924, An. VI, Nr. 15, p. 1.

1926

127 — Antiriul lui Arvinte. *Cuvântul Poporului*, 1926, An. VIII, Nr. 55, p. 1.

128 — Lăcustele (dela Naţional-Ţărănişti). *Cuvântul Poporului*, Sibiu, 1926, An. VIII, Nr. 56, p. 1.

129 — Preotul Ion Lupaş. *Cuvântul Poporului*, 1926, An. VIII, Nr. 12, p. 5.

130 — Un prieten al studenţimii: Domnul Ministru I. Lupaş. *Cuvântul Poporului*, 1926, An. VIII, Nr. 36, p. 1.

1927

131 — In ajunul plecării. Minciunile desnădăjduiţilor. (Situaţia partidului naţional-ţărănist). *Cuvântul Poporului*, 1927, An. IX, pag. 1.

132 — O pildă. (Declaraţiile dlui prof. I. Lupaş). *Cuvântul Poporului*, 1927, An. IX, Nr. 23, p. 1.

1929

133 — Crăciunul şi democraţia. *Cuvântul Poporului*, 1929, An, XI Nr. 52, p. 1.

134 — Ungurii împotriva lui Rothermere. Când se'mpute brânza. *Cuvântul Poporului*, 1929, An. XI, Nr. 2, p. 2.

135 — Un om care vede. (Gen. Averescu despre relaţiile cu Sovietele). *Cuvântul Poporului*, 1929, An. XI, Nr. 11, p. 1.

1930

136 — Nici naţional, nici ţărănist. *Cuvântul Poporului*, 1930, An. XII, Nr. 16, p. 3.

1931

137 — Despre un comunicat şi despre un birou „anonim". *Telegraful Român*, 1931, An. LXXIX, Februarie 14, Nr. 14, p. 2.

138 — Guvernul fripturiştilor (al dlui N. Iorga). *Cuvântul Poporului*, 1931, An. XIII, Nr. 19, p. 1.

1932

139 — Stâlpul de foc. (Opera naţională a dlui Goga). *Cuvântul Poporului*, 1932, An. XIV, Nr. 14, p. 1.

1933

140 — Cazul Lupaş. Moralitate publică. *Telegraful Român*, 1933, An. LXXXI, Nr. 15—17, p. 3.

141 — Sărbătorirea Domnului Profesor Ioan Lupaş (8 Noemvrie 1933). *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 468—469.

142 — Un popas (15 ani de existenţă a hebdomaderului Cuvântul Poporului). *Cuvântul Poporului*, 1933, An. XV, Nr. 1, p. 2—3.

1934

143 — Gânduri de primăvară. Tineretul. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 3, p. 1—2.

144 — La munte şi la mare. Lăcaşuri de 'nchinare. (Sovata, Păltiniş). *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 6, p. 1.

145 — Tot despre tineret. Din ciulini smochine? *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I, Nr. 4, p. 1—2.

146 — Vraja munţilor Sibieni. Schitul şi Sanatorul Păltiniş. *Viaţa Ilustrată*, 1934, An. I. Nr. 4, p. 17.

1935

147 — Galeria marilor români. (A. C. Cuza, Oct. Goga). *Cuvântul Poporului*, 1935, An. XVII, Nr. 2, p. 1.

148 — Pe marginea unui discurs regal. *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 425—428.

149 — Pentru mai multă demnitate naţională: „Ce-o să spună Europa?...". *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 3, p. 1—2.

1936

150 — Dece nu cântă tineretul nostru. *Viaţa Ilustrată*, 1936, An. III, Nr. 5, p. 1—2.

151 — Despre francmasonerie. *Sfarmă Piatră*, 1936, Iulie 16, An. I, p. 10.

152 — Galeria marilor români. Prof. Silviu Dragomir. *Cuvântul Poporului*, 1936, An. XVIII, Nr. 6, p. 1.

153 — Galeria marilor români. Prof. Ion Petrovici. *Cuvântul Poporului*, 1936, An. XVIII, Nr. 5, p. 1.

154 — Giovinezza, Giovinezza. Dece nu cântă tineretul. *Viața Ilustrată*, 1936, An. III, Nr. 6, p. 1—2.

3. CUVÂNTĂRI ŞI PASTORALE

155 — Cuvânt de încheiere, ținut la solemnitatea încheierii anului școlar la Academia Teologică „Andreiană" din Sibiu în 9 Iulie 1929. *Telegraful Român*, 1929, An. LXXVII, Nr. 44, p. 1.

156 — Cuvânt de încheiere rostit de Rectorul Academiei „Andreiane" la închiderea festivă a anului școlar 1930/31. *Telegraful Român*, 1931, An. LXXIX, Nr. 46, p. 1—2.

157 — Discursul de deschidere a anului școlar 1931/32. *Telegraful Român* 1931, An. LXXIX, Nr. 70, p. 1—2.

158 — Maestrul G. Enescu. Vorbire rostită cu ocazia sărbătoririi semicentenarului maestrului la concertul festiv închinat sărbătoritului din partea Reuniunii de muzică „Gh. Dima" din Sibiu, ținut la 19 Ian. 1932. *Cuvântul Poporului*, 1932, An. XIV, Nr. 14, p. 1—2.

159 — Cuvânt comemorativ la centenarul morții pedagogului Ioan Popescu. *Telegraful Român*, 1932, An. LXXX, Nr. 68—69, p. 2—3.

160 — Cuvântare la investirea ca episcop: 2 Iunie 1936. *Renașterea*, 1936, An. XIV, Nr. 23, p. 2—3.

161 — Cuvântare la primirea ca episcop în gara Cluj: 28 Iunie 1936. *Renașterea*, 1936, An. XIV, Nr. 27—28, p. 2.

162 — Cuvântare la instalarea în scaunul episcopal din Cluj: 29 Iunie 1936. *Renașterea*, 1936, An. XIV, Nr. 27—28. p, 4.

163 — Prima pastorală ca Episcop al Clujului. *Renașterea*, 1936, An. XIV, Nr. 29—30, p. 1—2.

164 — Pastorală (împotriva comunismului). *Viața Ilustrată*, 1936, An. III, Nr. 10, p. 1—5 (în colaborare cu Mitropolitul Nicolae Bălan, Episc. Andrei Mager, Vasile Lăzărescu și Nicolae Popoviciu).

4. NECROLOAGE

165 — Un patriarh. Arhiereul Dr. Ilarion Pușcariu. *Revista Teologică*, 1922, An. XII, p. 221—222.

166 — Dimitrie Comșa. *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, pag. 114 – 115.

167 — Preotul Anghel Pârvănescu. *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 204.

168 — Episcopul Iustinian Teculescu. *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 266.

169 — Iosif Bădescu, episcop al Caransebeșului. *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 376.

170 — Elie Măgeanu. *Cuvântul Poporului,* 1934. An. XVI, Nr. 8—9, pag. 1.

171 — Jalea „Frăţiei" (la moartea lui) Gheorghe Bogdan-Duică. *Viaţa Ilustrată,* 1934, An. I, Nr. 8, p. 1—2.

172 — Protopopul Vasile Gan. *Revista Teologică,* 1934, An. XXIV, pag. 60.

173 — Moartea Episcopului Grigorie (Comşa) al Aradului. *Revista Teologică,* 1935, An. XXV, p. 272.

174 — Victor Lazăr. *Transilvania,* 1935, An. 66, p. 7—8.

175 — Prea Sfinţia Sa Episcopul Roman (Ciorogariu). *Cuvântul Poporului,* 1936, An. XVIII, Nr. 4, p. 2; *Lumina Satelor,* 1936, An XV, Nr. 4, p. 1.

176 — Episcopul Nicolae Ivan, *Viaţa Ilustrată,* 1936, An. III, Nr. 3, p. 1—2.

177 — Prea Sfinţitul Nicolae Ivan, episcopul Clujului. *Lumina Satelor,* 1936, XV, Nr. 6, p. 1.

5. RECENZII

1916

178 — D. I. Cornilescu, Oaspele blăstămat. Rec.: *Revista Teologică,* 1916, An. X, p. 61.

179 — Dr. P. Barbu. Şcoala modernă şi religiunea. Caransebeş, 1916. Rec.: *Revista Teologică,* 1916, An. X, p. 157—159.

180 — George Navrea, Trei scrisori către soldaţi. Arad, 1916. Rec., *Revista Teologică,* 1916, An. X, p. 60—61.

181 — Ioan Popa Romanescu, Un capitol din monografia Săliştei, Sibiu, 1915. Rec.: *Revista Teologică,* 1916, An. X, p. 159.

182 — „Pagini Literare". Arad, 1916. Rec.: *Revista Teologică,* 1916, An. X, p. 233—234.

1922

183 — Arhim. I. Scriban, Manual de ermeneutică biblică pentru clasa VIII-a a seminariilor teologice din România. Bucureşti, Tip. Sportul, 1922. Rec.: *Revista Teologică,* 1922, An. XII, p. 323—324.

184 — Fr. W. Foerster, Christus und das menschliche Leben. München, 1922. Rec.: *Revista Teologică,* 1922, An. XII, p. 322.

185 — Pr. Gh. I. Ghia, Inapoi—la Hristos. Râmnicul Vâlcea, Ed. „Renaşterea", 1923. Rec.: *Revista Teologică,* 1922, An. XII, p. 323.

186 — S. Mehedinţi, Explicarea evangheliilor, potrivit cu programa oficială. Bucureşti, Viaţa Românească, 1922. Rec.: *Revista Teologică,* 1922, An. XII, p. 322—323.

1923

187 — Arhim. Mitrofor Dionisie Simionescu, Unificarea bisericii, Bucureşti, Tip. Română, 23 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 137–138.

188 — Diac. A. N. Constantinescu, Bolşevism, socialism, comunism, Brăila, 1923. 23 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII. p. 322.

189 — Diac. Gr. Cristescu, Imperativul creştin, sugestii evanghelice pentru reforma socială. Buzău, Tip. Cultura, 1922, 64 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 320—321.

190 — Dr. Fr. W. Förster, Îndrumarea vieţii pentru băieţii şi fetele dela 18 ani. Traducere de Nic. Pandelea. Bucureşti, Socec, 1922, în 8-°, 376 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 97.

191 — Dr. Ernst Lohmeyer. Soziale Fragen in Urchristentum. Leipzig, Ed. Mayer, 1921, 136 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 61—62.

192 — Dr. Eusebiu R. Roşca, Anuarul seminarului arhidiecezan teologic „Andreian" ortodox român din Transilvania pe anul şcolar 1922—23. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, pag. 322.

193 — Dr. Gh. Ciuhandu, Reorganizarea centrelor noastre ierarhice şi unificarea bisericească. Bucureşti, Tip. Cărţilor Bisericeşti, 1923, 69 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, pag. 321—322.

194 — Dr. Gustav Lippert, Pilatus als Richter. Viena, 1923, 33 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 135–136.

195 — Dr. Petru Barbu, Un cuvânt la reformarea învăţământului religios. Caransebeş, Tipografia Diecezană, 1922, în 8-°, 31 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 28.

196 — G. Ciupercă, Pocăitismul în Bucovina. Cernăuţi, 1921, 23 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 136–137.

197 — Giovanni Papini. Storia di Cristo. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 27–28.

198 — Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andreiu Şaguna, din anii 1846–1871, publicate de Consistorul arhidiecezei ortodoxe române de Alba Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a marelui ierarh. Sibiu, Tipografia Arhidiecezană, 1923, 113 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 254—255.

199 — Preotul Gr. Cristescu, Capernaume! Capernaume: Momente din apostolatul nostru. Craiova, Ramuri, 1923, în 8-°, 108 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 393—394.

200 — Prof. Dr. Felix Haase, Biserica rusă şi socialismul, traducere de Diac. Al. N. Constantinescu. Brăila, 1923, 47 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 323.

201 — Prof. Dr. F. Haase, Die religiöse Psyche des russischen Volkes. Leipzig, 1921, 250 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XIII, p. 26—27.

1924

202 — Arhimandritul I. Scriban. Curs de introducere în Noul Testament după programa în ființă pentru învățătura școlarilor din clasa a VI-a a Seminariilor teologice din România veche. București, Ed. Universala, 1924, în 8°, 224 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 75, 125—126.

203 — Dr. Ioan I. Felea, Simboluri liturgice. Arad, Tipografia Diecezană, 1924, 76 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 308—309.

204 — Dr. Martin Roska, Un vechiu cimitir românesc în fostul sat Vărarea din jud. Bistrița Năsăud. Cluj, 1924. 55 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 158.

205 — Dr. Ricardo de Ries. Atlas Scripturae Sacrae decem tabulae geographicae cum indice locorum scripturae sacrae vulgate editionis scriptorum ecclesiasticorum et ethnicorum. Editio tertia recognito et emendata labore et studio Ludovici Heidet. Freiburg, 1924. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 307.

206 — Dr. Vasile Gheorghiu, Epistola către Romani, cu introducere și comentar scurt. Cernăuți, 1924, 74 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 76.

207 — Em. Rádt, La question religieuse en Tchécoslovaquie. Praga, 1922. 63 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 256—257.

208 — Hugo Koch, Cyprian und der römische Primat. Eine Kirchen und Dogmengeschichtliche Studie. Leipzig, 1910. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 156—158.

209 — Hugo Koch, Die kartagische Ketzertaufsynode vom 1 September 256: Zugleich ein Beitrag zur Primatsfrage. *Internationale Kirchliche Zeitschrift*. Bern, 1923, Nr. 2, p. 73—104. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 156—158.

210 — Hugo Koch, Kalist und Tertullian. Ein Beitrag zur Geschichte der altchristlichen Busstreitigkeiten und des römischen Primats. Heidelberg, 1920. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV: p. 156—158.

211 — Ilie Iordan, Die Bogomilien in ihrer geschitlichen Entwiklung. Sk. Karlovci. Serbische Klosterdruckerei. 1923, 91 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 254.

212 — Invățământul public considerat ca bază a ordinei sociale. In românește de I. B. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1924, 28 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 259—260.

213 — Ion Dăncilă, Clipe mărețe. Discursuri. Sibiu, 1923, 88 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 77.

214 — Karl Barth, Der Römerbrief. München, 1924, 528 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 305—306.

215 — Michel D'Herbigny S. J. La vrai notion d'orthodoxie, Roma, Pontificio Institutie Orientale, 1923, 36 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 26—27.

216 — Mihail Sadoveanu și D. D. Pătrășcanu, Din viețile sfinților I, Spre Emaus. București, Cartea Românească, 1924, 262 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 158—159.

217 — M. S. Gillet O. P. Conscience chrétienne et Justice sociale. Paris, 1923, 464 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 75 76.

218 — N. Iorga, La Roumanie pitoresque. Paris, Gamber, 1924, 220 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 307—308.

219 — Silviu Dragomir, Fragmente din cronica sârbească a lui George Brancovici. Cluj, 1924, 70 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 258—259.

220 — Silviu Dragomir, Vlahii și Morlacii. Studiu din istoria românismului balcanic. Cluj, 1924, 136 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1924, An. XIV, p. 257—258.

1925

221 — Al. N. Constantinescu, Indiferentism religios. Brăila, Tip. Dunărea, 1924, 27 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 178.

222 — Arhim. I. Scriban, Durerea Vinerii celei mari. Prelucrare după graiuri străine. București, 1925. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 280.

223 — Aurel Nanu, Mormântul lui Mihai Viteazul. Turda, Libräria Poporală, 1925, în 16°, 48 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 182—183.

224 — Aurel Nanu, Mormântul lui Mihai Viteazul. Partea II-a. Turda, Librăria Poporală, 1925, în 16°, 97 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 491.

225 — Biblioteca creștinului ortodox, condusă de Episcopul Grigore Comșa. Arad. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 401—402.

226 — Charles Maurras, Viitorul inteligenței. In românește de Tudor Vianu. București, 1925, An. XV, p. 226.

227 — Dr. Iosif Blaga, Anuarul liceului ortodox român „Andreiu Șaguna" din Brașov, An. jubilar 1924—25, al 75 an școlar. Brașov, 1925, 264 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 281.

228 — Dr. Sebastian Stanca, Lazăr Diacul. O întâmplare adevărată, Cernica, Tip. Mănăstirii, 1923, 40 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 181.

229 — Emanoil Bucuța, Legătura roșie. București, 1925. (Biblioteca Cartea Vremii). Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 226.

230 — Gheorghe Maior, Peste Golgota la înviere. Arad, 1925, în 8-°, 84 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 127.

231 — Henric Ibsen, Peer Gynt, în românește de Adrian Maniu, București, 1923, 228 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 348.

232 — Horia Petra-Petrescu, Se'ntreabă mintea sănătoasă. Câteva întrebări foarte îndreptățite pentru minoritarii și conaționalii noștri. Sibiu, 1925, 164 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 402.

233 — Ion Dănciiă, In slujba neamului prin Evanghelie. Indrumări morale și naționale. Sibiu, 1925, 200 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 178—179.

234 — Ion Pilat, Satul Meu. București, 1925. (Biblioteca Cartea Vremii). Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 225—226.

235 — I. P. S. Miron, Impotriva beției. București, 1925, Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 279.

236 — Maurice Goguel, Jesus de Nazareth. Mythe on histoire? Paris, Payot, 1925, 314 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV. p. 127—129.

237 — Onisifor Ghibu, Infiinţarea Patriarhatului Românesc. Cluj, 1925, 18 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, pag, 180—181.

238 — Pr. Dr. Gr. Cristescu, Propovăduiți Evanghelia. Studii de teologie practică. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1925, 56 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 278—279.

239 — Pr. Dr. Gr. Cristescu, Perspective sociale și culturale în lumina Evangheliei. Arad, 1925. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 348.

240 — Pr. Gr. Criveanu, Patimile Mântuitorului. Cernica, Tip. Mânăstirii, 1923, 36 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1923, An. XV, p. 179—180.

241 — Pr. Grigore Pișculescu, Două întâmplări minunate. București, 1925. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 279—280.

242 — Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Impărăția lui Dumnezeu după Noul Testament. Craiova, Ramuri, 1925, 86 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 281.

243 — Ștefan Meteș, Relațiile Mitropolitului Andreiu Șaguna cu Românii din Principatele Române. Arad, 1925. (Biblioteca Sămănătorul, Nr. 97). Rec. *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 347.

244 — Un cleric ortodox. Sectele religioase din România. București, 1925, 200 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1925, An. XV, p. 179,

1926

245 — Dr. Alfons Helmann, Herlichkeiten der Seele. Mystik des Auslandes. Freiburg, 1626, VIII+390 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 107.

246 — Dr. Arnold Rademacher, Religion und Leben. Ein Betrag zur Lösung des christlichen Kulturproblems. Freiburg, 1926, VIII+224 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 107—108.

247 — Dr. Sebastian Stanca, Contribuția preoțimei române din Ardeal la răsboiul pentru întregirea neamului. Cluj, 1925, 180 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 108—109.

248 — Ec. A. C. Cosma, Betleem, casa pânii sufletului. Bâlca (jud. Putna), 1926, 31 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI. p. 335 —336.

248 — Franz Mihael Willam, Tempelreiningung. Pilgerbuch für Zeit und Ewigkeit. Freiburg, 1925, 120 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 25.

230 — Franz Zach, Modernes oder Katholisches Kulturideal? Ein Wegweiser zum Verständniss der Gegenwart. Freiburg, 1925, XIV+404 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 25—26.

251 — Hermann Muckermann, Neues Leben. Ethisch-religiöse Darlegungen. Freiburg, 1925, VI+84 p. Rec.: *Revista Teologică.* 1926, An. XVI, p. 25.

252 — Leo Wolpert, Gebetweisheit de Kirche. Lesungen im Anschluss an die Sonn und Festtagsorationen. Freiburg, 1925, VII+274 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 24—25.

253 — Leo Wolpert, Unterwegs zur Heimat. Freiburg, 1926, VIII+216 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 337.

254 — Pr. Caius Turicu, Biserica activă: Predica-catiheza. Arad, Tip. Diecezană, 1915, 94 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 26.

255 — Prof. Dr. Grigorie Cristescu, Pentru înviorarea entuziasmului pastoral. Sibiu, 1926, 60 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 301.

256 — Prof. Dr. Gr. Cristescu, Percepția misterului. Studiu de psihologie religioasă și misionară. Sibiu, 1926, 40 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 255—256,

257 — Prof. Dr. Gr. Cristescu, Sinteze etico-sociale. Sibiu, 1926, 110 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 108.

258 — Prof. Dr. Grigorie Cristescu, Slujba ta fă-o deplin. Scrisori pastorale. Sibiu, 1926, 94 p. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 302.

259 — Păr. I. Trifa, Calendarul foii „Lumina Satelor" pe anul 1927. Rec.: *Revista Teologică,* 1926, An. XVI, p. 256 - 257.

260 — Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Sfântul Ioan Botezătorul după Evangheliile canonice. Craiova, Ramuri, 1926, 224 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1926, An. XVI, p. 336.

1927

261 — Dr. Johanes Remcke, Naturwissenschaft, Weltanschauung, Religion. Bausteine für eine natürliche Grundlegung des Gottesglaubens. Freiburg, 1925, 180 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 37—38.

262 — H. Mohr, Das Himmelreich auf Erden, Freiburg, 1926, 252 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 37.

263 — Anton Huonder, La picioarele Mântuitorului. Scurte meditaţii pentru preoţi. Vol. I. Ziua lucrului, prelucrare de Ioan Moşoiu. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1927, 205 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 191.

264 — Olimpiu Boitoş, Activitatea lui Slavici la „Tribuna" din Sibiu. Cluj, 1927, 78 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, pag. 191—192.

265 — Prof. Dr. Gr. Cristescu, Semănături de primăvară. Gânduri închinate tinerimii. Sibiu, 1927, 78 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 192—193.

266 — Prof. Dr. Ştefan Ţancov, Ustrois tvotona rumânscata pravoslavna tărcva. Sofia 1927. (Reproducere din Anuarul Universităţii din Sofia, Facultatea teologică, 1926). Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 190—191.

267 — Traducerea Părintelui Grigore. (Gala Galaction). Noul Testament. Bucureşti, Ed. Institutului Biblic, 1926. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 395—398.

268 — Tudor Popescu, Concordatul cu Papa, cea mai mare primejdie naţională. Bucureşti, Ed. Răsăritul, 1927, 84 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 354—355.

269 — Tudor Popescu, Istoria creştinismului ca istorie a culturii. Bucureşti, Cartea Românească, 1927, 48 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1927, An. XVII, p. 352—354.

1928

270 — Anuarul Liceului „Principele Nicolae" din Sighişoara. Anul şcolar 1926/27. Publicat de H. Teculescu. Sighişoara, 1927, 192 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVII, p. 153—154.

271 — Calendarul ostaşului român întocmit de D. Ionescu Morel şi I. Dăncilă. Sibiu, 1928, 108 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 386.

272 — Dr. Gr. Cristescu, Misionarism cultural. Sibiu, 1928, 102 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 385.

273 — Dr. Vasile Tarnavschi, Introducere în sfintele cărți ale Testamentului Vechiu. Cernăuți, 1928, 656 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 151—152.

274 — Ieromonah Antonie Harghel, Frații Domnului Isus Hristos, Chișinău, 1928, 32 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 152—153.

275 — I. Lupaș, Epocele principale în Istoria Românilor. Cluj, 1928, 139 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 153.

276 — I. Lupaș, Lecturi din izvoarele istoriei române. București, Cartea Românească, 1928, 301 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 384—385.

277 — Pr. Caius Turicu, Apostolii satelor, piesă de actualitate din viața satelor noastre. Arad, 1928, în 16-^{0}, 56 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 386.

278 — Ștefan Zankow, Das Ortodoxe Christentum des Ostens. Sein Wesen und seine gegenwärtige Gestalt. Gastvorträge gehalten an der Berliner Universität. Berlin, 1928, 148 p. Rec. *Revista Teologică*, 1928, An. XVIII, p. 99—100.

1929

279 — Cărțile părintelui I. Trifa. (Pe urmele Mântuitorului, Intrați în Oastea Domnului, Sodoma și Gomora). Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 104—105.

280 — Dr. I. Mateiu, Valoarea Concordatului încheiat cu Vaticanul. Sibiu, 1929. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 382.

281 — Ieronim Antonie Harghel, Învierea Domnului nostru Isus Hristos. Apologie istorică. Chișinău, 1928, 260 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 102—103.

282 — I. Lupaș, Istoria Românilor pentru clasa VII-a secundară. Ed. V. București, Socec, 1929, 343 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 349—350.

283 — Ioachim Crăciun, Bibliografia la Români. O încercare de bibliografie a bibliografiilor românești. Cluj, 1928, 38 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 351.

284 — Ioachim Crăciun, Contributions Roumaines à l'historiographie general. Étude et bibliographie. Cluj, 1927, 45 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 351.

285 — Ioachim Crăciun, Inscripții de la Mănăstirea Neamțului. București, 1928, 6 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 351.

286 — Ioachim Crăciun, Istoriografia Română în 1925 și 1926. Repertoriu bibliografic. București, Cartea Românească, 1928, 217, p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 351.

287 — Ștefan Meteș, Zugravii bisericilor române. Cluj, 1929, 168 p. (48 pl.) Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, pag. 356—357.

288 — Vasile Gan, Memoriile unui duhovnic. Studiu pastoral, Cluj. Ed. Protopopiatului Lupşa, 1929, 252 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1929, An. XIX, p. 382—383.

1930

289 — Dr. Edmund Jehle, Katechezen für die Oberstufe nach dem deutschen Einheitskatechismus. Drei Teile. Freiburg 1930. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, p. 334.

290 — Dr. I. Mateiu, O instituţie de educaţie ortodoxă. Internatul teologic din Bucureşti, 1927—1930. Bucureşti, 1930, 40 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, p. 338.

291 — Onisifor Ghibu, Universitatea Daciei Superioare. Bucureşti, 1929, 122 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, pag. 147—148.

292 — Prof. Lt. colonel Ioan Dănciă, Cruce şi spadă. Îndrumări morale şi naţionale pentru ostaşul român. Sibiu, 1930, 157 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, p. 286.

293 — Silviu Dragomir, Istoria desrobirii religioase a Românilor din Ardeal în secolul al XVIII. Vol. II, Cu 75 documente anexate. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1930, 440 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, p. 466—467.

294 — Teodor P. Păcescu, Fotografii ortodoxe. Bucureşti, Ed. Nouei Reviste Bisericeşti, 1930, 80 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1930, An. XX, p. 497.

1931

295 — A. Nanu, Din viaţa Domnului. Odorheiu, 1931, 32 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 266—267.

296 — A. Nanu, Mângăierea pocăinţii. Odorheiu, 1931, 30 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 267.

297 — Dr. B. Bartmann, Grundriss der Dogmatik. Freiburg, 1931, XII, 262 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 393.

398 — Dr. Gh. Ciuhandu, Braşovul, cetate a ortodoxiei româneşti. Arad, 32 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 63.

299 — I. Mateiu, Politica bisericească a Statului Român. Sibiu, 1931, 215 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 450.

300 — Pr. Gh. Secaş, Toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm. Predici şi îndrumări omiletice. Sibiu, 1931, 204 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 393—394.

301 — Pr. Ioan Goron, Noua lege. Cuvântări despre fericirile evangelice. Cluj, Tip. Eparhială, 1930, 190 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 155—156.

302 — Prof. V. Gan, Scurtă călăuză a creştinului ortodox român la primirea sfintelor taine a mărturisirii şi cuminecării. Cluj, Tip. Eparhială, 1931, 70 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 395.

303 — Robert Linhardt, Unser Glaube. Einführung in die Geistes-Welt des katholischen Dogmas für gebildete Laien. Freiburg, 1931, 350 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 344.

304 — Vieţile Sfinţilor pe luna Ianuarie. Culegere de C. S. Iaşi, Presa Bună, 1931, 124 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 268.

305 — Z. Sandu, Tămâioare. Sibiu, 1931, 135 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1931, An. XXI, p. 394—395.

1932

306 — Alexandru de Sturdza, Priviri istorice asupra învăţăturii şi duhului bisericii ortodoxe. În româneşte de I. I. Beleuţă. Făgăraş, 1931, 150 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 115.

307 — Dr. Grigore Gh. Comşa, Brazde în ogorul ortodoxiei. Cuvântări ocazionale. Arad, Tip. Diecezană, 1932, 214 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 390.

308 — Dr. Grigore Gh. Comşa, Modificarea legii de organizare a bisericii noastre. Arad, Tip. Diecezană, 1931, 55 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 391.

309 — Dr. Grigore Gh. Comşa, Pentru tron şi ţară. Arad, Tip. Diecezană, 1932, 54 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 391.

310 — Dr. Grigore Gh. Comşa, Veniţi la Maica neamului. Arad, Tip. Diecezană, 1932, 58 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 334.

311 — Dr. G. L. Munteanu, Predica de pe munte. Studiu exegetic. Cluj, 1932, 141 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 470—471.

312 — Dr. Şerban Ionescu, Morala creştină pentru clasa VI, licee, şcoli normale, şcoli profesionale şi seminarii. Bucureşti, 1930, 287 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, 470.

313 — H. Zshokke, Binecuvântarea Domnului. Traducere de A. Nanu. Sibiu, 1931, 94 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 115—116.

314 — Pr. Ion Goron, Înainte de Hristos. Cuvântări despre viaţa religioasă a popoarelor din antichitate. Cluj, 1932, 184 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 471.

315 — Victor N. Popescu, Problema religioasă în ţara noastră. Bucureşti, 1932, 55 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1932, An. XXII, p. 122.

1933

316 — Al. Lascarov-Moldovanu, Schitul cu plopi. Fragmente creştine, Sibiu, 1933, 193 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 235—236.

317 — Arhimandritul I. Scriban, Predici pentru popor. Sibiu, Ed. Oastea Domnului 1922, 159 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 236—237.

318 — C. Comanescu, C. Pop şi V. Vătăşianu, Viaţa şi opera pictorului Mişu Popp. Braşov, Tip. Unirea, 1932, 55 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 122—123.

319 — Dionisiu Făgărăşianu, Tinere, ţie-ţi zic scoală-te. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1933, 112 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 234.

320 — Dr. Nicolae Bălan, Ortodoxia în mijlocul frământărilor de azi. Orientări programatice pentru „Frăţia Ortodoxă Română". Sibiu, 1933, 24 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 233—234.

321 — Lucian Bologa, Lectura tineretului. Cluj, 1933, 118 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 234—235.

322 — Păr. Gh. N. Dumitrescu-Bistriţa, Cântece patriotice şi şcolare pe 2 voci. Bistriţa-Mehedinţi, 1933. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 242.

323 — Pomenirea Mitropolitului Andreiu Şaguna. (Album comemorativ). Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1933. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 453.

324 — Protop. Locot.-Colonel Ion Dăncilă, Dumnezeu, Patrie, Rege. Sibiu, 1933, 173 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 235.

325 — Tihamér Tóth, Der grosse Gott. Predigten ins deutsche übertraugen von P. Bruno Maurer O. S. B. Freiburg, 1933. 276, p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 374—375,

326 — Tihamér Tóth, Ich Glaube. Predigten ins deutsche übertragen von P. Bruno Maurer O. S. B. Freiburg, 1933, 209 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1933, An. XXIII, p. 374.

1934

327 — Arhimandritul Policarp Moruşca. Porunca iubirii. Sibiu, 1934, 49 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 433—444.

328 — Arhimandritul Zosima Târâlă şi Icon. Stav. Haralambie Popescu. Pidalion, cu orânduire nouă şi tâlcuiri. Bucureşti, 1933, 484 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 433.

329 — Biblioteca Poporală a Astrei. 1. Emil A. Boşca, Poezii populare din graniţa năsăudeană. 2. Prof. Ioan Lupaş, Trecutul nostru românesc. 3. Petrea Dascălul, Tot omenia e mai tare (comedie). 4. Gheorghe Brânduş, Valorificarea muncii şi raţionalizarea gospodăriei ţărăneşti. 5. Iosif Gregor Tajofschi, Dragostea păidalnică (comedie). 6. Nicolae Lupu, Noroc şi veselie. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 434,

330 — Dr. Nicodim Milaş. Canoanele bisericii ortodoxe însoţite de comentar. Volumul II, Partea I (Canoanele sinoadelor locale). Traducere făcută de Dr. N. Popovici, profesor la Academia teologică din Arad şi Uroş Kovincici, protoiereul ortodox sârbesc al Aradului. Arad, Tip. Diecezană, 1934, VIII+540 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 432—433.

331 — G. G. Rafiroiu, Mânăstirea din Peri. Oradea, 1934, 55 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 206.

332 — H. Teculescu, Anuarul liceului „Principele Nicolae" din Sighişoara. Sighişoara, Tip. M. Neagu, 1934, 430 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 207—208.

333 — Ioan Moga, Rivalitatea polono-austriacă şi orientarea politică a Ţărilor Române la sfârşitul secolului XVII. Cluj, Ed. Institutului de Istorie Naţională, 1933, în 8°, 235 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV p. 206 207.

334 — Preotul Cicerone Iordăchescu, Istoria vechii literaturi creştine. (Primele trei veacuri până la 325). Partea I. Iaşi, 1934, 216 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 275.

335 — Pr. Gh. Secaş, Ce este biserica? Sibiu, 1934. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 358—359.

336 — Prof. Dr. Edmund Kalt, Biblische Arhaeologie. Freiburg, 1934. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 352 353.

337 — Z. Sandu, Siluete filosofice. Bucureşti, Cartea Românească, 1933, 174 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1934, An. XXIV, p. 53–54.

1935

338 — Dr. Gh. Ciuhandu, Schiţe din trecutul Românilor Arădani. Arad, Ed. Autorului, 1934, 83 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 199.

339 — Gândirea. Martie, 1935. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 4, p. 21.

340 — Onisifor Ghibu, Nulitatea Concordatului dintre România şi Sfântul Scaun. Cluj, Ardealul, 1935, în 8° LXXII+88 p. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 11, p. 20–21.

341 — Pr. A. V. Hodoroabă, Monografia parohiei Sfântul Atanasie şi Ciril cu biserica filială „Vulpe" din Iaşi. Iaşi, 1934, 157 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An, XXV, p. 199.

342 — Prot. Dr. Gheorghe Ciuhandu. Episcopii Samuil Vulcan şi Gherasim Raţ. Pagini alese din istoria Românilor Crişeni. Arad, Ed. Autorului, 1935. XXX+702 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 492.

343 — Pr. Petru Chirica, Lămuriri bune pentru ţinerea calendarului îndreptat de Sf. Sinod. Iaşi, 1935, 32 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 198–199.

344 — Pr. Petru Chirica, Pe urmele lui Isus şi ale sfinţilor săi. Iaşi, 1931, 164 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 199—200.

345 — Pr. Toma Chiricuţă. Cunoşti tu calea? Chemări cătră suflet. Bucureşti, Fântâna Darurilor, 1934, în 8°, 271 p. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 4, p. 20—21.

346 — Revue de Transylvanie, 1935, Tom. II, Nr. 1, Aug.—Sept. Rec.: *Revista Teologică*, 1935, An. XXV, p. 411.

347 — Ştefan Meteş, Istoria bisericii şi a vieţii religioase a Românilor din Transilvania şi Ungaria. Vol. I, Ediţia II revăzută şi întregită. Sibiu, Tip. Arhidiecezană, 1935, 596 pag. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 5, p. 24.

348 — Ţara Bârsei. Martie—Aprilie 1935. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1935, An. II, Nr. 4, p. 21.

1936

349 — Diac. D. Călugăr, Biserica şi tineretul, Sibiu, 1936, 21 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1936, An. XXVI, p. 133—140.

350 — Episcopul Nifon Criveanu, Pe drumul datoriei. Huşi, 1935, 160 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1936, An. XXVI, p. 139.

351 — Ioan Stavr. M. Răutu, Cetatea cu monografia oraşului Soroca. Oradea, 1932, în 8-°, 90 p. Rec.: *Viata Ilustrată*, 1936, Nr. 4. p. 25.

352 — Nicolae Berdiaeff, Un nou ev mediu. În româneşte de prof. Maria Vartic. Sibiu, Tip. Arhidiecezană. 1936, în 8-°, 165 p. Rec.: *Viaţa Ilustrată*, 1936, An. III, Nr. 7, p. 21.

353 — Ştefan Meteş, Situaţia economică a Românilor din Ţara Făgăraşului. Vol. I. Cluj, 1935, 488 p. Rec.: *Revista Teologică*, 1936, An. XXVI, p. 73.

6. ADDENDA

354 — Cuvântare la sfinţirea bisericii din Mănăşturul Românesc. *Renaşterea*, 1936, An. XIV, Nr. 46, p. 2.

355 — Pastorală (la începutul postului de Crăciun). *Renaşterea*, 1936, An. XIV, Nr. 46, p. 1—2.

356 — Declaraţiile Ducelui. „Tot Românul de straje". *Viaţa Ilustrată*, 1936, An. III, Nr. 11, p. 1—2.

357 — Vraja Liceului Ortodox din Braşov. (În: Fraţilor Alexandru şi Ion Lapedatu la împlinirea vârstei de 60 de ani. Bucureşti, M. O. Imprimeria Naţională, 1936, în 8°, p. 249—252).

358 — La praznicul învierii. (1 Decemvrie 1936). *Naţiunea Română*, 1936, An. X, Nr. 270, p. 1, 6.

339 — Discurs rostit la banchetul dat de primăria Clujului în cinstea parlamentarilor iugoslavi şi cehoslovaci. (3 Dec. 1936). *Renaşterea*, 1936, An. XIV, Nr. 49, p. 3.

ATITUDINI

UNIVERSITATEA, BISERICA ŞI PREGĂTIREA CLERULUI

Cititorii revistei noastre îşi aduc aminte desigur de lupta pe care a dus-o ani dearândul Preasfinţitul meu precursor pentru apărarea Academiilor teologice din Ardeal, asupra cărora s'au năpustit adeseori unele feţe ale învăţământului teologic universitar de peste munţi, cari socoteau că ele şi-au trăit traiul şi că deci, în România Mare, ele nu mai au nici o raţiune de a exista. Se cunosc argumentele încrucişate în totul acestei dispute.

S'a invocat, în sprijinul tezei noastre, care pleda pentru menţinerea Academiilor teologice, nu numai argumentul istoricităţii lor — Academia teologică „Andreiană" din Sibiu a împlinit anul acesta vârsta de 125 de ani — ci şi faptul că, în ceasul de-acum, singure ele sunt în stare să dee viitorilor preoţi educaţia cerută de trebuinţele duhovniceşti ale vremii. Aşadar nu era vorba de-a cerşi „milă" pentru ele, ci mai vârtos de-a arăta că ele oferă condiţiile optime de desvoltare pentru ceice iau asupra lor jugul cel cu anevoe de purtat al preoţiei. In Universitate, studentul teolog face ştiinţă. La fel în Academia teologică. Universitatea pretinde studentului să treacă examenele cel puţin cu nota şase, dacă râvneşte la o diplomă. Incolo, treaba lui. Academia pune la dispoziţia studentului un internat care ocroteşte pe toţi cei înscrişi în şcoală. Universitatea se preocupă mai puţin de ceeace face studentul după orele de curs — dacă merge la cursuri. Nu tot aşa Academia. Ea îi fixează anumite îndatoriri, îl supraveghează şi-l ajută să le îndeplinească, să-şi facă slujba lui deplin, convinsă fiind că dacă cineva a sa casă nu ştie să şi-o rânduiască, cum va purta grije de biserica lui Dumnezeu? (I Tim. 3, 5). Universitatea, ca una care face ştiinţă, nu-l deprinde pe student cu îndatoririle împreunate cu slujba preoţiei. Cu diplomă de licenţă în buzunar, când merge'n parohie, dă semne de stângăcie şi se vede nevoit să primească lecţii, în cele rituale, dela cântăreţi şi ţârcovnic. Academia îngrijeşte şi de pregătirea practică a viitorului preot. Pentru Universitate, ştiinţa teologică e scop. Pentru Academie e mijloc spre scop. Cu un cuvânt, Facultatea pregăteşte diplomaţi în teologie, iar Academia preoţi.

Autoritatea bisericească, prin înaintestătătorii ei, a cerut de repetate ori, ca şcolile teologice de toate gradele — deci şi facultăţile — să păstreze legături mai strânse cu Biserica. O asemenea cerere a fost formulată de Sf. Sinod în toamna aceasta. Nu din vre-o poftă de stăpânire, pe care Biserica noastră n'a vădit-o cu nici un prilej, ci din dorinţa de a da viitorilor preoţi o pregătire

corespunzătoare apostoliei lor. Iată în ce sens: seminariile teologice să treacă sub complecta conducere şi administrare a Bisericii, facultăţile de Teologie rămânând şi mai departe în cadrul Universităţii, dar în condiţiile arătate mai sus. Conferenţa decanilor facultăţilor de teologie sesizându-se de această cerere, a propus o serie de măsuri cât se poate de binevenite în scopul unei corecte educări a preotului de mâine. Iată câteva. Sf. Sinod să exercite un control asupra ortodoxiei învăţământului teologic în facultăţi. La numirea profesorilor de teologie şi a personalului de conducere al internatelor teologice să-şi dee consimţământul şi Biserica. Studenţii teologi să fie obligaţi să locuiască în internat. Să se prevadă în buget cel puţin patru posturi de spirituali asimilaţi ca salar cu profesorii secundari, cari vor avea să conducă partea duhovnicească şi să predee anumite discipline de teologie practică, ce nu se fac în facultate. Statul să înfiinţeze cât mai multe burse şi semiburse pentru studenţii din internat. Să fie înăsprite anumite dispoziţiuni din regulamentele internatelor teologice etc. etc.

Aşadar decanii facultăţilor de teologie recomandă, pentru creşterea viitorilor preoţi, exact măsurile după cari se călăuzesc „din veac" Academiile teologice din Ardeal. Fără să o spună. Nici nu era nevoe. Noi reţinem doar atât: timpul, marele judecător, începe să ne dea dreptate. Ştiţi ce mai lipseşte, pentruca să ajungem să auzim — chiar din gurile celor mai înverşunaţi adversari ai lor — că Academiile din Ardeal sunt şcoale teologice model? Un „caz" Constantinescu-Iaşi sau cel puţin un alt „caz" Stelescu.

De altă părere a fost Congresul Asociaţiei generale a preoţilor ortodocşi, ţinut în 18 şi 19 Nov. la Iaşi, care a cerut sus şi tare ca şcoalele teologice să fie scoase de sub autoritatea consiliilor episcopeşti şi trecute în seama ministerului educaţiei naţionale. De altfel, s'au mai făcut la Iaşi, printre destule lucruri cuminţi, şi alte declaraţii pripite. De pildă, dacă ministrul cultelor a spus că „au putut fi unele instituţiuni cari nu s'au intregrat complect noţiunii de stat la unire, între cari este şi Biserica ortodoxă din Ardeal", sunt sigur că regretă. A spus-o doar — la masă. Dar nu aceasta ne preocupă aici. Ci nevoia de a introduce pe Hristos în şcoalele teologice, oricari ar fi ele. Ori, Hristos e în Biserică. Izolându-te de Biserică, de dragul ştiinţei, au oare nu o pui pe aceasta mai presus de El? Noi ştim prea bine ce-a făcut aiurea ştiinţa ce-şi zice independentă, din Hristos.

Există un *Adevăr*, pe care-l propovădueşte Biserica, pe care-l înfăţişază sistemic teologia. Şcoala care învaţă această teologie, trebue să rămâie în Biserică. Nu ca superioară, nici ca egală ci ca subordonată acesteia. Academiile teologice din Ardeal au înţeles de mult acest lucru. Şi ţin la el. Poate de aceea s'au înmulţit foarte ceice abia le mai rabdă.

GRIGORIE T. MARCU

MIŞCAREA LITERARĂ

Dumitru Călugăr: HRISTOS ÎN ŞCOALĂ, manualul catehetului ortodox pentru şcoala supraprimară. Vol. II. Sibiu, 1936, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane. Preţul Lei 220·— (legat în pânză).

Părintele diacon Dumitru Călugăr este bine cunoscut în cercul preoţilor-catiheţi făcând acestora un mare serviciu prin volumul prim al cărţii sale „Hristos în Şcoală". Atât volumul prim, cât şi al doilea, sunt faguri de miere în cari harnicul părinte ca o albină ce nu cunoaşte oboseala, a adunat mierea credinţei noastre religioase turnând-o în forme accesibile pentru mintea copilărească. Osteneala părintelui Călugăr nu a fost mică, dar în schimb a făcut un lucru de o importanţă covârşitoare pentru reuşita frumoasei opere de catehizare, începută şi îndeplinită cu un surprinzător elan de preoţimea noastră, care a mai dovedit odată cu prisosinţă, că la chemarea Bisericii sale este gata oricând să aducă jertfă cât de mare. N'a fost mică osteneala autorului, că, pe cât este de anevoioasă calea savantului care caută adevăruri noui, tot atât de grea este şi aceea a pedagogului care are chemarea grea să samene adevărul în sufletul fraged al generaţiei tinere astfel ca să încolţească, să se desvoalte şi să aducă roade bogate. Este greu să aduni cunoştinţe, dar, se poate convinge oricine că-i tot atât de greu, dacă nu chiar şi mai anevoie, să împărtăşeşti cunoştinţele tale şi altora.

În acest volum, autorul dovedeşte că este un priceput sămănător al celor sfinte în sufletul copilăresc, pe care-l cunoaşte foarte bine. Cartea cuprinde 71 lecţii pentru cele trei clase supraprimare: V—VI—VII. Fiecare lecţie este elaborată în întregime după principiile pedagogiei moderne, evitându-se cu deosebită luare aminte greşala condamnabilă a intelectualizării învăţământului religios printr'o pricepută întregire a laturei intelectuale cu deşteptarea sentimentului religios-moral şi cu inactivarea voinţei creştineşti. Cea mai bună dovadă în această privinţă ne serveşte în acest volum tratarea „Fericirilor" pentru clasa V-a. Acest material formează una dintre cele mai mari greutăţi în expunerea învăţăturii lui Isus. Greutatea o înlătură autorul aplicând şi aici, ca în toate lecţiile sale, principiul psihologic, de a pune *materialul didactic în strânsă legătură cu viaţa elevilor,* de a coborî pe Isus în mijlocul vieţii de toate zilele. Acest principiu a fost şi este încă în mare măsură foarte străin în învăţământul nostru religios, în urma căruia elevul rămâne cu impresia, că în ora de religie a fost silit să înveţe o mulţime de lucruri, pe cari nu le poate pune în nici o legătură cu viaţa. Îşi poate închipui oricine, cât de străine rămân de sufletul, de viaţa elevului

cele nouă „Fericiri" *memorizate în mod mecanic* de frica unei note slabe sau chiar bătaie?

Cât de străin este acest principiu în învăţământul nostru religios, rezultă şi din faptul că autorul se simte nevoit să-şi justifice „îndrăsneala" de-a aplica acest principiu, în modul următor: „Sunt dator cu o lămurire în faţa tuturor celor ce se vor folosi de lecţiile cari tind să lămurească înţelesul „Fericirilor". Iat-o! Am avut totdeauna convingerea, că elevii din clasa V-a primară, nu pot fi pătrunşi de măreţia ce-o ascund „Fericirile", de li le vom explica în mod exegetic. Lucrarea aceasta este rece şi se adresează aproape exclusiv judecăţii. De aceea trebue folosite exemple, istorioare morale, din cuprinsul cărora să deducem înţelesul adânc al cuvintelor Mântuitorului. Şi încă ceva. Pentru explicarea „Fericirilor" se găsesc mii de exemple în viaţa Sfinţilor. Cu toate acestea am folosit pilde din viaţa oamenilor de rând, istorioare anonime şi adesea din viaţa copiilor. Numai pentru tălmăcirea celor din urmă două „Fericiri" am luat exemple din viaţa sfinţilor. Căci e bine — chiar necesar — să afle copiii, că nu numai sfinţii au plinit cuvintele Domnului, ci că, în bună măsură le pot plini şi oamenii de rând, adecă fiecare din noi. Iată ceeace nu trebue să uităm în direcţia practică a învăţământului primar-religios" (pag. 49).

Aplicând acest principiu, autorul şi-a asigurat succesul ostenelii sale, pentrucă s'a folosit de metoda celui mai mare pedagog al neamului omenesc, s'a folosit de metoda lui Isus, care a învăţat prin pilde luate din mijlocul vieţii omeneşti, arătând că Împărăţia Cerurilor este în mijlocul oamenilor.

În toate lecţiile sale autorul aplică şi un alt principiu pedagogic, care condiţionează în mod esenţial reuşita catehizării, anume expunerea intuitivă, reclamată atât de mult de activitatea vioaie a fantaziei copilăreşti. Această fantazie vie are nevoie de hrana care o formează materialul intuitiv. De aceea copilul vrea să intuiască, să vadă, să-şi reprezinte, dacă voim să-l intereseze lecţia. Autorul ţine seamă de această credinţă a sufletului elevilor şi în „tratarea" lecţiilor sale reuşeşte să facă o intuiţie clară, sugestivă şi neuitată, prezentând materialul său într'o formă amănunţită şi impresionantă. Ex.: „Înconjurat de pâlcul celor doisprezece ucenici, îmbrăcat în haine de călător sărac, desculţ şi cu capul descoperit, sprijinit câteodată într'un toiag nelustruit, fără pungă cu galbeni şi fără traistă purtătoare de merinde, Mântuitorul Hristos colinda sat după sat, oraş după oraş. Socotea că fiecare om e chemat şi trebue să asculte cuvântul lui Dumnezeu. De aceea nu trecea pe lângă cineva, fără să-i împărtăşească un cuvânt de învăţătură, de mângăiere sau de îmbărbătare. Înţelepciunea Lui descoperea toate durerile şi doririle sufletului, iar inima îi suspina pentru multele nenorociri şi pentru întunericul din lume" (pag. 50).

Dascălul, care învaţă pe copii a vedea, va avea ochi plini de lumină în faţa lui, că prin intuiţie se naşte interesul, care agereşte

şi adânceşte privirea, că ochiul intern intuieşte şi contemplează, că cu cât e privirea mai profundă, cu atât mai rodnică va fi cugetarea, şi că în domeniul credinţei o singură intuire puternică e în stare să schimbe cu desăvârşire viaţa sufletească a omului.

Dar dacă acordă importanţa cuvenită intuiţiei nu neglijază nici celelalte faze ale procesului psihologic de care trebue să ţinem seama, dacă voim, ca hrana sufletească împărtăşită să fie deplin asimilată şi să devină productivă. Prin asociere, dar mai ales prin apreciere, ştie să lege adevărul nou de viaţa sufletească a elevului, un proces, care, din punct de vedere religios, are mai mare importanţă decât o simplă operaţie cu reprezentări abstracte. Prin apreciere elevul primeşte adevărul nou în viaţa sa internă luând o atitudine personală faţă de el şi din inimă înclină spre el. Bunurile religioase: Sf. Scriptură, Mântuitorul, credinţa, nădejdea, dragostea, precum şi întărirea, înălţarea oferită de acestea unui suflet sdrobit, erau prea neglijate în învăţământul religios intelectualist al trecutului. Printr'o apreciere potrivită va putea înţelege elevul, că în învăţământul religios nu e vorba numai de cunoştinţe şi de legi bisericeşti, ci în rândul prim de satisfacerea cerinţelor propriei vieţi sufleteşti.

Ca încheiere autorul nu scapă din vedere în nici o lecţie să caute o aplicare potrivită a adevărurilor împărtăşite. In toate lecţiile aplicarea, adecă chemarea la fapte, rezultă în mod firesc, pentrucă omul pătruns de adevărul divin se simte bine şi aşteaptă să fie chemat în slujba Lui.

Fie această carte un fervent ziditor al împărăţiei lui Isus în inimile fragede ale generaţiei tinere, fie ea un far care să îndrepteze privirile însetate spre Isus şi spre Evanghelia Lui ca spre cea mai scumpă comoară a vieţii celei adevărate, ajutând astfel la întronarea lui Hristos în şcoală.

Dr. N. TERCHILĂ

Protoiereul Lt.-Colonel Ion Dăncilă: VEGHEAZĂ! CUVINTE CREŞTINEŞTI CĂTRE TINERET. Ediţia III-a. Tip. Şcoalei ofiţeri de inf. — Sibiu, 1936. Pag. 206. Preţul: 80 Lei. (Pentru preoţi preţul este de 40 Lei).

Iată o carte ieşită în a treia ediţie. Legând împrejurarea aceasta de faptul că publicul nostru cetitor aleargă în general după o altă literatură decât cea religioasă, înţelegem din capul locului că lucrarea păr. I. Dăncilă trebuie să cuprindă ceva deosebit, dacă a reuşit să se epuizeze de două ori. Şi într'adevăr, celce o citeşte, se simte furat de logica ideilor şi, se trezeşte cucerit de farmecul şi vioiciunea stilului. La urmă, face constatarea îmbucurătoare că a gustat momente de întremare duhovnicească.

În rezumat vorbind, cartea părintelui Dăncilă închide în paginile sale o serie întreagă de cuvântări scurte şi bine închegate. Cuvântările acestea se adresează tineretului. La rândul ei, fiecare dintre aceste cuvântări enunţă şi soluţionează câte o problemă de ordin religios-moral. Astfel, rândurile cărţii aduc înaintea conştiinţei tână-

rului o mulţime de caractere biblice, reliefează atmosfera plină de sfinţenie din jurul acestora şi îmbie pe oricine să-şi orânduiască viaţa în conformitate cu cele cetite. Iată-l, de pildă, pe Iosif din Arimatea, pe omul care înfrânge totul şi se apropie de crucea Celui răstignit. In raport cu mentalitatea vremii de atunci şi de azi, fapta lui Iosif trădează şi îndeamnă la un eroism sănătos. Iată-i pe Ioan Botezătorul cel retras din mijlocul păcătoşilor şi pe Sf. apostol Pavel, omul cel care înfăţişează un caracter desăvârşit. Şi iată-l, în contrast isbitor faţă de cei amintiţi mai sus, pe Irod, pe omul lipsit de caracter. Toate aceste personagii biblice trăiesc puternic în cartea păr. Dăncilă şi vorbesc respicat despre cele ce trebuesc, ca şi despre cele ce nu trebuiesc săvârşite în viaţă, de un tânăr oarecare.

Dar dacă acestea sunt amănunte ce ridică valoarea cărţii, apoi e bine să adăogăm lângă ele un element specific: cartea părintelui Dăncilă trebuie citită într'un anumit fel, ca să aibă o înrâurire asupra spiritului tineresc. Şi anume, ea cere să fie cetită pe'ndelete, cu răgaz, în clipe de linişte şi reculegere. Câteva pagini într'o zi ajung pentru lectură. In caz contrar nu i se poate gusta pe deplin frumuseţea.

Pentru conţinutul ei, cartea păr. Dăncilă serveşte minunat şi în alcătuirea predicilor. De aceea, ea poate folosi preoţimii noastre. Dar ea e de recomandat mai ales spre folosul tineretului. Ceeace, în împrejurările de azi, înseamnează mult. D. CĂLUGĂR

Vasile M. Vellas, prof. univ. Atena: *Θρησκευτικαι προσωπικοτητες της Παλαιας Διατηκης.*

Cu hărnicie, cu pricepere şi cu un zel aproape neîntrecut, tânărul profesor dela Facultatea teologică din Atena îmbogăţeşte literatura creştină elinească cu lucrări de înaltă valoare ştiinţifică. In studiul aici amintit, autorul se ocupă cu cele mai proeminente figuri ale T. V., cu aşa numiţii întemeietori şi apărători ai religiei monoteiste. Bazat pe cele mai de seamă lucrări de specialitate, publicate în limba greacă şi în alte limbi europene, autorul arată cu bogăţie de amănunte şi într'o formă atrăgătoare, în ce anume constă valoarea excepţională a următoarelor personalităţi din Testamentul Vechiu: Moise, Samuil, Natan, Achia, Ilie, Amos şi Osie. Aceste persoane pentru vrednicia lor morală au fost alese spre a servi ca organe de insuflare, ca elemente prin cari Dumnezeu s'a făcut cunoscut pe sine şi voia Sa neamului omenesc. Dar alături de vrednicia lor morală aceste persoane au fost în acelaş timp caractere împodobite cu înalte însuşiri sufleteşti, cu înţelepciune, cu pricepere, cu răbdare, cu îndrăsneala propoveduirii adevărului etc., însuşiri cari fac ca chipul lor să strălucească peste veacuri cu tot mai multă bogăţie de lumină.

Oricine doreşte să cunoască în amănunte valoarea acestor înalte personalităţi religioase, poate ajunge la rezultat sigur cetind cartea dlui prof. V. Vellas.

Vasile M. Vellas, prof. univ. Atena: *Θεος και ιστορια εν ισραηλιτικη θρησκεια*

Titlul acestei lucrări tradus în limba românească însemnează: Dumnezeu şi istoria în religia israiliteană. In nici o altă religie nu există atâtea raporturi între divinitate şi istorie ca în religia mozaică şi la nici un alt popor nu găsim o atât de strânsă legătură între credinţă şi evenimentele istorice ca la Iudei. Inceputurile acestei religiuni nu sunt de natură mitologică, ci ele sunt întreţesute cu faptul istoric al potopului, al robiei şi al eliberării poporului ales din robia egipteană. Istoria constitue fondul principal, terenul natural de manifestare a puterii supranaturale şi de descoperire dumnezeească. Această idee centrală o desvoltă, o tratează pe larg şi într'un chip magistral specialistul Testamentului Vechiu din Atena, despre care ziarele din capitala Greciei vorbesc cu multă laudă şi cu meritată admiraţiune.

S. CÂNDEA

François Mauriac: VIE DE JÉSUS. Col. „L. Histoire". Flammarion, Paris; 12 fr.

Oriunde şi oridecâteori apare câte o nouă operă despre Viaţa Mântuitorului, ne umple inima de bucurie. Mai ales atunci, când pe lângă obiectivitatea expunerii, este consacrată şi prin autoritatea unui autor recunoscut în lumea bărbaţilor aleşi ai omenirii.

Cartea lui Fr. Mauriac dela Academia franceză, ce o prezentăm aci, împlineşte aceste condiţiuni. Cu excepţia câtorva propoziţii din cari abia transpiră doctrina catolică despre primatul sf. Petru şi despre Isus euharistic, *Viaţa* este expusă după documentele Noului Testament. Umanitatea ca şi divinitatea Domnului sunt apărate cu multă căldură. Fără a intra în controverse şi fără a se ţinea strict de cronologia faptelor — care nici nu poate fi de nici un autor definitiv stabilită — Fr. Mauriac ne prezintă icoana adevăratului om dumnezeesc pe urmele căruia este chemată la mântuire întreagă omenirea.

Deşi nu are adâncimea şi avântul *Vieţii lui Hristos* pe care a scris-o G. Papini, o semnalăm între cărţile cari tălmăcesc obiectiv şi cu evlavia cuvenită viaţa Stăpânului şi Mântuitorului sufletelor noastre.

Am fi mai bucuroşi când s'ar afla şi la noi, dacă nu un academician, cel puţin un scriitor de mâna întâi, să ne dea o Viaţă a Mântuitorului, îmbrăcată în haina regală a unei opere literare.

IL. V. FELEA

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITÉ DE SOFIA, VI, Faculté de Théologie: 1935—1936; Sofia, Imprimerie de la Cour, 1936; 48+74+113+58+58+49+37+140 pag.; Preţul: 260 Leva.

Facultatea de Teologie a Universităţii din Sofia, ne trimite la redacţie un impunător volum de 578 pagini, care vrea să fie anuarul

său pe anul curent. E cartea de vizită a acestei înalte şcoale de teologie ortodoxă. Nu cuprinde nici un rând de date şcolare. E un anuar în înţelesul occidental al cuvântului. Numai studii definitive. Redactate în bulgăreşte bine 'nţeles şi urmate de rezumate în limbile franceză sau germană. Înşirăm: 1) Prof. N. N. Glubokovskij — Hristos, Mare Preot după rânduiala lui Melchisedec; 2) Prof. Iwan Snegarow — Vechiul codice bisericesc din Tirnovo; 3) Chr. Guiauroff — Evanghelia Sf. Mateiu; 4) Protoiereu Iwan Goşew — Notiţe şi inscripţii vechi; 5) Arhim. Eutimie — Cele 12 întrebări ştiinţifice principale despre religie şi chestiunea fiinţei lor supraraţionale; 6) Protopresb. Şt. Ţankow — Date noui privitoare la istoria şi constituţia mânăstirii Rilo; 6) D. W. Diulgerow — Σοφία, Inţelepciunea dumnezeiască şi 8) G. St. Paşeff — Impărăţia lui Dumnezeu. GR. T. M.

Marina I. Lupaş: UN EPISOD DIN ISTORIA DIPLOMATICA ITALIANĂ, ÎN LEGĂTURĂ CU PRINCIPATELE ROMÂNE. Editura Institutului de Istorie Naţională. Cluj, 1935.

Într'o broşură de 25 pag. d-şoara Marina I. Lupaş expune o parte din frământările cari au precedat unificarea tuturor provinciilor italiene într'un stat naţional.

Partea leului în această agitată epocă a avut-o vrednicul ministru şi iscusitul diplomat Cavour, împreună cu încă câţiva mari oameni de stat, cari voiau unificarea lor în schimbul sacrificării Principatelor Române: Austria să cedeze provinciile italiene şi în schimb să se întindă la gurile Dunării.

Acest schimb nu era însă aprobat de majoritatea puterilor europene. Austria nu-şi plecă urechea la ofertele Piemontului, însă ceeace nu consimţi pe cale pacinică, fu silită să accepte cu forţa de armatele italiene, chiar şi fără a se mai despăgubi cu Principatele Române. PETRU BRUDEA

CRONICĂ

UN BUST „ARHIDIACONULUI ŞI DOCTORULUI GHEORGHE LAZĂR" LA AVRIG. Duminecă 18 Octomvrie a. c. s'a desvelit la Avrig chipul vărsat în bronz al marelui dascăl Gheorghe Lazăr, a cărui măreaţă făptură e adânc întipărită în inimile întregului nostru popor. Intru tot lăudata faptă ne obligă să pomenim numele celui care a pus-o la cale şi a împlinit-o nu cu subvenţii dela stăpânire, ci cu „banul văduvei", care ştim bine cu câte alergături se agoniseşte. E dl revizor şcolar judeţean Ioan Dragomir, alături de care s'a aliniat sprijinul corpului învăţătoresc din judeţul Sibiu şi o mulţime de intelectuali ardeleni. Pomenim la aceştia din urmă pe dl prof. univ. Dr. I. Mateiu din Cluj, care a vărsat întreg beneficiul bănesc — câteva zeci de mii Lei — realizat din vânzarea unei broşuri *(Gheorghe Lazăr;* Pagini de pomenire; Tipografia Eparhială, Cluj, 1936, 61 pag. Lei 30) special alcătuită de d-sa în acest scop, fondului respectiv.

Sărbătoarea desvelirii bustului a fost prezidată de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care în cuvântarea rostită acolo, a adus un binemeritat omagiu memoriei vrednicului fiu al Bisericii noastre.

Fie ca fruntaşa comună Avrig, care ni l-a dat, să-i ocrotească chipul turnat în bronz cel puţin cu cinstea cu care-i străjueşte mormântul.

GR. T. M.

FOR-UL ÎN CONGRES LA ARAD. Congresul Frăţiei Ortodoxe Române, ţinut la Arad, în 25 şi 26 Oct., a dăruit acestui oraş dela marginea ţării două zile de intensă şi înaltă simţire ortodoxă şi românească. Participanţii la festivităţile congresului, între cari, fireşte, marea majoritate a fost formată de vrednicii arădani, au fost ridicaţi în aceste două zile în regiunile de azur ale spiritului care dă trăiri şi extazuri curate, care prilejueşte meditaţii profunde şi crează legături trainice cu lumea valorilor nobile.

Sărbătoarea a început de Sâmbătă după amiazi, în atmosferă şi în suflete. Praznicul cel mare s'a desfăşurat Duminecă. După sfânta Liturghie a avut loc în măreaţa sală a Palatului cultural şedinţa de deschidere a congresului. Mii de persoane umpleau sala. A fost o demonstraţie înălţătoare, remarcabilă atât prin lucrurile mari ce s'au spus, cât şi prin demnitatea hotărîtă cu care s'au spus şi s'au accentuat. Dl preşedinte Sextil Puşcariu a făcut un apel inzistent la toţi românii să părăsească disensiunile şi desmembrările grupându-se în jurul bisericii strămoşeşti pentru a fi prin unire tari

şi în stare să suportăm încercările ce ne aşteaptă: „După cucerirea provinciilor cu armele, România trebue cucerită încă odată în spirit naţional. Aceasta e misiunea generaţiei de azi şi sunt semne îmbucurătoare că ea şi-o înţelege. In acest sens lucrează FOR-ul, căutând să ridice prestigiul Bisericii strămoşeşti".

Patru directive mari şi singure salvatoare a fixat dl Sextil Puşcariu în cuvântarea Domniei Sale de impecabilă ţinută literară, de sobră, elegantă, luminoasă şi temeinică structură: naţionalism, anticomunism, unire sub bolta Bisericii şi mai mult duh evanghelic în viaţa românească. Sunt cele patru evanghelii ale neamului, patru puncte cardinale cari trebue să preocupe pe orice român cu iubire de neamul său.

A urmat cuvântarea de puternică vibraţie, torent amplu şi de mare avânt, a I. P. S. Sale. Nu s'a pomenit până acum auditoriu pe care cuvântul I. P. S. Sale să nu-l încălzească prin accentul patetic, smuls din adânci străfunduri şi definitive convingeri. Auditorul se vede răpit într'o zonă de simţiri intensive, de entuziasm care topeşte orice indiferenţă. Aşa a fost cuvântul dela Arad al I. P. S. Sale. In special apelul adresat tuturor Românilor să se înfrăţească în sânul Bisericii strămoşeşti, în acest ajun de mari primejdii, apel plin de dogoritoare dragoste şi căldură, de vibrantă grijă pentru soarta neamului, a creat un moment de copleşitoare emoţie în sala Palatului cultural din Arad.

Frumoase şi înălţătoare au fost şi celelalte cuvântări.

După amiazi, la ora 4, s'a făcut sfinţirea crucii dela mormântul lui V. Goldiş. Au vorbit P. S. Andrei şi dl profesor I. Lupaş.

La ora 6 a avut loc apoi, în sala Teatrului comunal, în faţa unui auditor imens, conferinţa dlui Nichifor Crainic: „Ortodoxia, concepţia noastră de viaţă".

A doua zi, Luni, după sfânta liturghie la care a predicat în graiu-l bine întocmit şi cuceritor P. S. Episcop Nicolae al Clujului, s'a ţinut în sala festivă a Primăriei a doua şedinţă a FOR-ului. Secretarul general, dl profesor univ. I. Mateiu, a cetit un frumos raport general. In discuţiile cari au urmat, s'au vestejit din nou comunismul, sectele, francmasoneria şi revizionismul.

Cu astfel de convingeri şi hotărâri, fixate şi într'o moţiune, s'a încheiat al treilea congres al FOR-ului. T. R.

O RĂSPLATĂ PENTRU UN OM DE MERIT. P. C. Sa Părintele *Dr. Teodor Botiş*, rectorul Academiei teologice ort. române din Arad, a fost hirotesit Duminecă 25 Octomvrie întru *Iconom-Stavrofor* de către P. Sf. Episcop Andrei al Aradului.

O chemare ca cea a P. C. Sale păr. Dr. Teodor Botiş, purtată 37 ani cu demnitatea împlinirii tuturor datoriilor şi cu merite atât de reale şi evidente, n'are nevoe de nici un accent menit să-i reliefeze vre-un merit sau să-i intensifice vre-o laudă.

Coincidenţa între hirotonirea lui de iconom stavrofor şi manifestaţia de afirmare a ortodoxiei româneşti din Ardeal în Arad, îşi are cu siguranţă o interpretare şi largă şi justă. Acea ortodoxie în care şi-a pulsat viaţa sa şi pe care a dat-o din dar, lumină din lumină celor 37 rânduri de preoţi foşti discipoli ai săi, s'a afirmat Duminecă 25 Oct. în Arad, ca şi când s'ar fi îndreptat a da satisfacţie şi omagiu celuice a predicat-o cu multă trudă în cariera lui de 37 de ani.

Dorim ca această distincţie să fie noului iconom-stavrofor aducătoare nu numai de mai mare cinste, dar şi de sănătate şi viaţă îndelungată, ca să se poată bucura cât mai mult de rodul viei în care a lucrat pentru Domnul. P. DEHELEANU

CONGRESUL ASOCIAŢIEI CLERULUI „ANDREI ŞAGUNA" LA TURDA. Încă un pas spre isbândă poate fi socotit măritul congres al Asociaţiei clerului „Andrei Şaguna", congres ţinut la Turda în ziua de 3 Noemvrie 1936. Cercetat de Î. P. S. Mitropolit *Nicolae al Ardealului,* de PP. SS. Episcopi *Nicolae* al Clujului şi *Nicolae* al Oradiei şi de mulţi preoţi, veniţi de peste tot, al 15-lea congres s'a desfăşurat în mijlocul unei însufleţiri sănătoase şi a însemnat un pas accentuat spre împlinirea grabnică a dorinţelor folositoare Neamului şi Bisericii.

Pe plaiuri istorice, adecă acolo unde au răsunat paşii Voevodului Mihai Viteazul, la Turda, unde a fost ciuntit firul vieţii celui dintâi întregitor de granițe fireşti pentru neamul nostru, tocmai acolo s'au strâns celce se încăpăţinează să toarcă mereu-mereu firul de tradiţie glorioasă al poporului dintre Tisa şi Nistru. Semnificativă alegere pentru vremurile ce străbatem. Şi pilduitoare.

Preoţii congresişti au poposit la mormântul lui Mihai Vodă şi au decis punerea unei plăci comemorative la căpătâiul marelui Voevod.

Deschiderea congresului o face părintele *Dr. Gh. Ciuhandu.* Cuvântarea părintelui preşedinte vibrează de emoţie şi trezeşte sentimente alese în sufletul asistenţei. Căci ea aduce închinare, omagiu şi flori voevodului Mihai Viteazul. Mai departe, cuvântul de deschidere coboară tocmai la anii de început ai Asociaţiei, înşiră problemele cu cari s'au ocupat diferite congrese şi unele neajunsuri pe cari a trebuit să le învingă ctitoria Î. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Clipe duioase sunt acelea pe care le încearcă întreaga asistenţă când părintele Dr. Gh. Ciuhandu reimprospătează memoria răposaţilor vlădici: *Roman* al Oradiei şi *Nicolae* al Clujului. Tăcerea coboară în sala de şedinţă, participanţii se îmbracă în ea şi păstrează câteva clipe de reculegere pioasă.

După aceea vorbesc Î. P. Sf. Mitropolit *Nicolae*, şi vlădicii dela Cluj şi Oradea, dl prefect Modrigan, dl advocat Popescu-Tudor, păr. Nicoreanu în numele Asociaţiei generale a clerului ortodox şi reprezentanţii cultelor religioase.

„Ortodoxia şi necazurile ceasului de acum“ este teza pe care o prezintă după masă părintele Teodor Ciuruş, din Rusu Bârgăului. Cuvintele conferinţei subliniază legătura indestructibilă dintre românism şi creştinismul ortodox.

Prilej de meditaţie îmbie referatul păr. Gh. Secaş din Sibiu. Referatul accentuiază „importanţa chemării preoţeşti“ după cuvintele evanghelistului Luca, cap. 10. Simţit, adânc, sugestiv, referatul înalţă şi cucereşte.

Raportul general înfăţişează roadele activităţii de un an ale Asociaţiei clerului „A. Şaguna“. Îl citeşte părintele secretar I. Bânda.

Deodată însă sala răsună de furtuna ovaţiilor. Acest moment coincide cu acela când raportul general menţionează numele nouilor episcopi dela Cluj şi Oradea: PP. SS. *Nicolae Colan* şi *Nicolae Popoviciu*. Raportul omagiază în mod deosebit personalitatea P. S. Nicolae Colan, care a ostenit atâţia ani în calitatea de secretar general al Asociaţiei.

După raportul cassei, care înfăţişează situaţia materială a Asociaţiei în chip limpede, doleanţele preoţimii se cristalizează în cele 19 puncte ale moţiunii. D. CĂLUGĂR

●

O BIRUINŢĂ ORTODOXĂ ROMÂNEASCA ÎN SECUIME: TÂRNOSIREA BISERICII DIN MERCUREA-CIUC. Nu putem numi altfel praznicul din ziua Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil, desfăşurat în pomenita cetate a Secuimii. Credincioşii noştri de acolo au ridicat o biserică măreaţă, spre slava lui Dumnezeu şi spre întărirea Neamului. Evenimentul îmbracă proporţii mai impunătoare decât ne-am putea închipui. Căci regiunea secuiască stărue a trece şi astăzi drept un mădular dacă nu străin apoi de sigur înstrăinat de trupul românesc. Povestea ei - lungă şi tristă - o cunoaşte fieştecare. Ci iată că „boldul“ implântat în inima Neamului de cele trecute vremi, începe a fi îndepărtat dela noi. Secuimea se 'ntoarce „acasă“. La Neamul ei. La credinţa ei. Lăcaşuri de 'nchinare se ridică de sârg în toate laturile Mitropoliei noastre. In Săcuime sunt mai necesare ca oriunde altundeva. Avem acolo o „turmă mică“ — cum spunea I. P. S. Mitropolitul Nicolae, mânecând dela Luca 12, 32. Ci ea nu trebue să se teamă, căci bine a voit Tatăl să-i dea „împărăţia“.

Înconjurat de toată suflarea românească din acele părţi — o impunătoare suită pentru Înaltul Ierarh purtător de binevestiri — Î. P. S. Mitropolit Nicolae a târnosit acest Sion românesc în ziua pomenită, dându-l duhovniceştei sale întrebuinţări. GR. T. M.

SERBAREA PATRONULUI ACADEMIEI TEOLOGICE „ANDREIANE“ s'a desfăşurat în seara zilei de 30 Nov. a. c., în prezenţa I. P. S. Mitropolit Nicolae, a P. S. Arhiereu Vasile de Răşinari, a dlor General Gheorghiu, prefect Dr. Nicolae Regman, Dr. Gh. Preda, vicepreşedintele „Astrei“ ş. a.

Programul s'a început prin cuvântul de deschidere al Păr. Diacon Grigorie T. Marcu, profesor şi preşedinte de onoare al societăţii studenţilor. S'a executat apoi imnul „La mormântul Marelui Andreiu" de D. Cunţan după care a urmat conferinţa studentului preşedinte, Gh. Malene din anul IV: „Preotul de ieri, de azi şi de totdeauna". Programul a fost întregit prin coruri executate de studenţi sub conducerea Păr. prof. N. Topolog şi prin declamările studenţilor Petre Dumitreasă, anul IV şi Gh. Bota, anul I.

Mulţumit de felul în care s'a desfăşurat programul, I. P. S. Mitropolit Nicolae felicită pe studenţi şi în numele acestora mulţumeşte publicului care a luat parte la serbare.

*

1 DECEMVRIE LA SIBIU. A XVIII-a aniversare a Unirii Ardealului cu Patria Mamă s'a desfăşurat la Sibiu într'un cadru măreţ. La ora 10 a. m. a avut loc slujba religioasă în catedrala mitropolitană săvârşită de I. P. S Mitropolit Nicolae, asistat de cler.

Răspunsurile au fost date de corul studenţilor în teologie. La sfârşitul slujbei a predicat cu mult suflet Păr. prot. I. Dăncilă.

După slujba religioasă publicul a format un lung cortegiu care, în frunte cu muzica militară a manifestat pe străzile principale, până la sala Thalia, unde a avut loc un festival deschis prin imnul regal, executat de corul şcoalei normale „A. Şaguna" şi orchestra reg. 90 infanterie sub conducerea Păr. prof. T. Popovici. A urmat impresionanta cuvântare a I. P. S. Mitropolit Nicolae. Incadrate în coruri au continuat cuvântările dlor N. Batzaria şi a Păr. prof. Dr. I. Hradil. Foarte însufleţit a declamat studentul T. Doctor. Festivalul s'a încheiat prin citirea unei energice moţiuni, de către dl Dr. Gh. Preda.

P. DUMITREASĂ

NOTE ŞI INFORMAŢII

TUTUROR colaboratorilor, cititorilor şi prietinilor ei, „Revista Teologică“ le urează cordial, odată cu cele mai bune doriri de sănătate şi îmbelşugată bucurie, un românesc şi creştinesc: Sărbători fericite!

LA ATENA s'a ţinut de curând congresul teologilor ortodocşi. S'au discutat problemele cari agită viaţa ortodoxă de astăzi şi pregătirea de mult anunţatului sinod ecumenic. Ţara noastră a fost reprezentată de-o delegaţie numeroasă, în care n'ai putea zări — citiţi bine — numele nici unui profesor dela Academiile teologice din Ardeal. Ne'ntrebăm ce poate fi asta: regionalism, ortodoxism sau trufie? Primul e un cuvânt supărător. Mai ales astăzi. Să nu vă închipuiţi cumva că profesorii de teologie din Ardeal ar fi fost poftiţi la congres şi nu s'au dus. Împotriva ortodoxiei lor iarăşi nu credem să poată obiecta ceva cei cari au compus lista delegaţiei. Căci nici unul dintre ei n'a „tuşit“ protestant, nici n'a forfecat ortodoxia în „Unirea“, nici n'a fost prins tâlhărind în hrubele masone. Ce mai rămâne atunci? Judecaţi singuri.

CU PRILEJUL ZILEI Sale onomastice din acest an, I. P. S. Mitropolit Nicolae a fost călduros sărbătorit de toată suflarea ortodoxă românească din Sibiu şi arhidieceză. Seara, în sala prefecturii, populată până la ultimul loc, a conferenţiat în cadrele „Astrei“ dl prof. univ. Nichifor Crainic, despre „Ortodoxia, concepţia noastră de viaţă“.

PREA SFINŢITUL Arhiereu-Vicar Dr. Vasile Stan, a sfinţit în 18 Octomvrie a. c. piatra fundamentală a catedralei pe care neastâmpăratul şi prea vrednicul Părinte Prot. Ioan Moţa, ajutat de cei mai mari şi mai mici ai săi, a împlântat-o în inima Orăştiei. Aşteptăm celălalt praznic...

BISERICA şi ŞCOALA, organul oficial al Eparhiei Aradului, începând cu Anul nou 1937, trece sub conducerea P. C. Părinte Iconom-Stavrofor Dr. *Gh. Ciuhandu*. Aşteptăm primul număr al confratelui dela Vest, pentru a ne rosti pe'ndelete asupra lui.

I. P. S. MITROPOLIT Nicodim al Moldovei şi Sucevei a hotărît să nu se mai închirieze locuinţele disponibile ale mitropoliei din Iaşi decât la creştini. Vă place? Şi mie!

Sumarul „Revistei Teologice“ pe anul 1936

I. Studii și articole

II. Atitudini

III. Mișcarea literară

IV. Cronică

V. Note şi informaţii